1-15

ОЛДЫЛДО

Sotsializm jolonda

№ 7-8
IJYL-AVGUST
1935

Her bir rajon şeher partija komiteleri janlarьndaki qadьnlar sektorlarь ƶurnalьmьzьn aktiv darqatыvçьsь, oqutuvçьsь ve massanь onьn etrafьna moblize etiçi jardьmçьlar olmalьdьrlar.

Kөj medenij quvveti— oçalar dokturlar oquv evleri mudirleri ƶurnalьmьzь keniş sovxoz, kolxoz, maşina-traktor stansijalarь qadьnlarьna daha zijade jaqьn ketirmek icyn calьşmaqa borçlьdьrlar.

„Qadьnlьq sotsializm jolьnda!“ ƶurnalь etrafьna keniş udarnik— qadьnlar massasьnь toplamaqa borçlьdьr. Her bir oqur, jazar qadьnlar (az bilgili olsada) ƶurnalьmьzqa jazmalь.

Bytyn işçi-kolxozçь ve diger emekdar qadьn ve qьzlarь, bytyn xaberçiler ƶurnalьmьzьn en faal, en aktiv jazьçьlarь olmaqa borçlьdьrlar.

Daha jazub başlamaqanlar, „jazmaqa, bilmejim ne jazajьm“ kibi dyşynçelerden vaz kecmelidirler. „Qadьnlьq sotsializm jolьnda“ ƶurnalь her bir emekdar qadьn ve qьzqa jardьm eteçek, jazь texnikasьnь ogreteçekdir. Biz MTS, sovxoz, predprijatije, işçi qadьnlarь, kolxozçь ve emekdar qadьnlarnьn, oçapceler, talebelerniq xaber maqale ve diger parcalarьnь beklejmiz.

Pionerler!
Bu ƶurnalnь ana ve aptelerinizge oqu, anlatьnьz. Onlarьn ƶurnalqa abune jazьlmalarь icyn keniş anlatuv işleri alьb barьnьz. Ƶurnalqa jazьb turmalarь icyn her kyn jardьm etiniz.

Sovxoz maşina-traktor stansijalarь işçi qadьnlarь kolxozçь ve emekdar qadьn arqadaşlarь! „Qadьnlar Sotsijalizm jolьnda!“ ƶurnalь doqrьsьnda kendi fikirlerinizi jazьnьz. Ileride nasьl maqaleler jazajьq.

Adresimiz: Aqmesçid, pocta qutusь № 234 „Qadьnlьq sotsijalizm jolьnda!“ ƶurnalь idaresine.

Г.П.Б. в Лнгр.
Ц. 1938 г.
Акт № 734

Bytyn dynja proletarjatь birleşiniz!

QADЬRLЬ Sovhozizm yolunda!

VKP(в) QЬRЬM OBLAST KOMITETINIŊ ORGANЬ

№ 7—8

AJDA BIR KERRE CЬQAR IŞCI KOLXOZÇЬ QADЬNLAR ŻURNALЬ

Kolxozlarnьŋ kerekleri icyn fond ajьrmaq nizamь ve kolxoznikler arasьnda emek kyni boйьnça zaxire taqsimi haqqьnda.

SSSR sovnarkomь ve VKP(в) merkezij komitetiniŋ biŋ doquz juz otuz yc senesi avgust eki qararь.

Ajrь kolxozlarnьŋ artьq devletge zaxire teslimi senelik planьnь toldьrmalarь туna sebetile, SSSR Xalq komisarlarь soveti ve VKP (в) MK qarar bereler:

1. kolxozlar tarafьndan devletge zaxire teslimi borçlarь toldьrьlqan son, MTS—ge japqan işleri icyn natur plata nizamьnça zaxire teslim etgen son, kolxozlarda alьnqan ssudalar qajьtqan son, kyzlyk ve baharlik sacuv icyn urluq tokmege, senelik urluq ihtijaçьna binaen 10-15 prosent straxovka urluq fondь mejdanqa ketirmege (bereketge kore) ve umumileşdirilgen hajvanlarnьŋ senelik ihtijaçь qadar jem fondlarь teşkil etmege kirişmek.

2. SSSR sovnarkomь ve VKP(в) MK, sovet ve partija teşkilatlarьnь bu kosterilgen fondlardan başqa hic bir tyrly fond teşkil etmemeleri xususьnda borçlь ete.

3. Juqarьda kosterilgen borçlarnь (obйazatelestvo) toldьrqan ve juqarьda qajd olьnqan fondlarnь mejdanqa ketirgen son kolxozda qalqan bytyn zaxirelerni tamamile emek kynine kore kolxoznikler arasьnda paj etmek.

4. SSSR XKS ve VKP (в) MK; zaxire tesliminde hic bir tyrly qarşьlav planьna musaade olьnmadьqьnь ve qarşьlav planьna musaade etmekde qabahatlь olqanlar çinajet qanunь myçibi mes'ylijetge cekileçeklerini bir daha xatьrlata.

SSSR XKS reisi: V. Molotof (Skrjabin)

VKP(в) MK sekretarь: STALIN.

ÖGYMIZDEKI VAZIFELER—BIZDEN DAHA BYJYK QAJRET ISTEJ.

„Birinçi nasihat—zaxire hazьrlav planьnь toldьruvdьr" (Stalin)

Ekinçi beş jьllьqnьn birinçi bereketi, onь bolşevikşe ve qajьbqa mejdan bermej, jyksek kejfijetnen toplav, bytyn bunlarnь zaxire hazьrlav planьnь toldьruv—birinçi nasihat degen Stalin arqadaşnьn kösterişinen baqlav mьna kolxozlarnь bolşevik kolxozь, her bir kolxoznikni hallь-taqatlь etyv oqrьnda kyreşnin esas noqtalarь.

Qьrьm çymhyrijeti sovetler sojuzьnda devletge zaxire teşliminde birinçi olmaqa borçlьdьr—bu oqьrda kyreşde çymhyrijetimizniń bir sьra kolxozlarь bolşevik işi nymyneleri kösterdiler. Umumijetle Qьrьmda devletge zaxire teslimi ijyl planь 118 prosent toldьrьldь. Bu byjyk muvaffaqijet.

Ajrь kolxozlar, daha ijyl ajь icerisinde senelik zaxire teslimi planьnь, MTS-lerge natura borçlarьnь beryvni de eda etdi ve SSSR xalq komisarlarь soveti ve MK VKP(b) niń qararьna mutabьq olaraq urlьq, straxfondlarьnь, jem fondьnь harzьrladьlar. Olarnьn bir taqьmьnda emek kyni 20-25 kiloqa qadar bara. Bu ise her bir kolxozniknin hallь-taqatlь olmasь xususьndaki kösterişni ömyrge keciryv oqrьnda partijanьn rehberligi altьnda elde etilgen qazanьclar!

Bizim qahramanlardan.

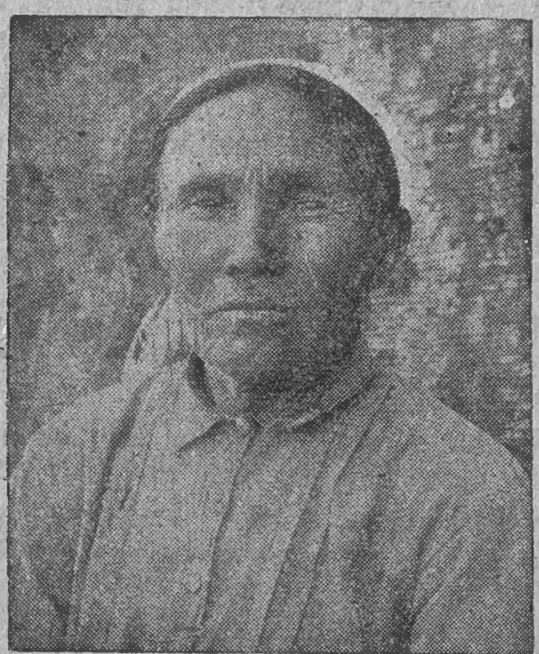

Kezleve rajonьndan umum sojuz qьzьl taqtasьna qojьlmasь qararlaşdьrьlqan „Lenin jolь" kolxozьnьn azasь Amide Sale arqadaş.

Bu sene; kolxoz istihsalьnьn her sa[illegible] oldьqь kibi, cel bereketini toplavda kolxoz, qadьn qьzlarьnьn qoşьluvь, emek entuzjazmь, udarniklikleri qat, qat ösdi, öise.

Mьna Sejtler rajonь „Inqlab", kolxozь, o, jyksek bereket, jaxşь kejfijetnen bereketni toplav, devletge zaxire teslimini vaqtьnden evvel toldьruv oqrьnda kyreşdi ve vazifeni eda etdi. Bunь japqan, japdьrqan partija rehberligi altьnda sotsijalist jarьşь, udarniklik, jyksek emek nizamьdьr.

Azize Sejdametova, Sabrije Baxtişejeva, Sьddьqa Çemileva, Esire A., Alime S.—mьna bu adlarь „Inqilab" kolxozьnьn udarnik qьzlarь, qadьnlarьdьr. Olar ne japalar? Olar moletilka başьnda, toban, palav, ьzboj aluv işinde toqtavsьz, udarni, prorifsiz calьşalar. Senelik planь söz berilgen vaqьtda toldьrmaq, hemde mutlaqa toldьrmaq kerek, „inqilab" kolxoznьn bytyn udarnikleri bunь tyşyne, bunь ajtalar. Mьna en mes'ylijetli kyn; mьna yjlelik aş vaqtь, kolxozniklerden Xajredinof şaqanen; „Yjlelik bir saat toqtaçamьz" dej. Udarnik qadьn, qьzlardan; Azize Sabrije **„Vaj olmaçaq şej ajtma; 15 daqiqa jetişir"** deb senek, tьrnavuclarьnь alub malatilka başьna capalar. Bu emek entuziazmьnьn öskyn kerynyşi tygylmi?.

Bunь biz, jalьnьz bir „Inqilab" kolxozьnda degil, bir coq kolxozlarda daha köre bilemiz.

Bunlar, muvaffaqijet, kyreş, kyzel calьşuv iş nymyneleri. Lakin eksiklik coq. Onь biz bygyn bile bir sьra kolxozlarnьn senelik planь toldьruvda artda qalmalarьnda, bereketni toplavnьn kejfiietine ehemijet bermejybde, qajьbqa zajatqa jol, mejdan bermelerinde köremiz. Skirdlev kibi, sosjalist bereketini qajьpdan qorcalavda en byjyk tedbirnin jerine ketirilmemesi, buda esas eksikliklerden biri.

Qьrьm xalq komisarlarь soveti ve VKP(b) oblast komiteti ijyl ajьnda bereketni toplav ve zaxire harьzlav planьnьn edasьnьn ketişi xususьnda işlerge qimet keserek, avgustnьn dördinde qabul etdigi qararьnda şöjle denile:

„Sovnarkom ve oblast komiteti, ijyl ajьnda egin toplav kompanijasьnьn en byjyk eksikligi olaraq, bir coq jerlerde egin toplav kejfijeti meselelerine pek zaif diqqat etildigini, zajatlar ile zaif kyreş japьldьqьnь, jersiz açele ile, egin toplavnь teşkilatqa aluv jerine sport qьzqьr-

lьqь kөsterilerek bir coq sovxozlarda, MTS-larьnda ve kolxozlarda çaiz olmajaçaq dereçede zaxire zajatьna sebeв oldьqьnь kөreler. Bunьnle beraber sovnarkom ve oblast komiteti qanaat ketirelerki, ijyl planьnьn içrasьnьn jekynleri, Qьrьmda gyzel qajretli calьşdьqь taqdirde senelik zaxire teslimi planьnь, OK ve OKK ijyl plenumьnьn qararьna ujqun olaraq ve kejfijetge ve zajatlarnьn өgyni almaqa diqqat eterek, vaqtьndan evvel içra etmek icyn вytyn imkanlarnьn mevçyd oldьqьnь kөsterdiler."

Bu kөsteriş вereketni toplav işinin en soпьna qadar işlerge esas tutulmasь lazim kelgen bir kөsterişdir.

Bekeret вol deв de oпь şarьgaв kөpyrmek, tөkyв-sacmaq zjankarlьqdan, kolxoz malьna kulakca zьjan ketirmekden qajrь bir şej degildir. Ьzanlarnь kyzel tьrnamajuv, cөlde maçar jyklegende kerek ceren astlarьnь ve maçar janlarьnь temlizlemejuv, jollarda, harman, molotilka janlarьnda tөkylyв qalqan вaşaqlarnь toplaв aluv jerine toplaв topraqqa toвanqa qarьşdьruv—zajatqa jol вeruv demekdirki, qajьв olqan her bir kilo zaxire kolxoznьn teşkilat—xozajstvaça qavileşmesine, her bir kolxozniknin emek kynine zarar ketirmek, eksiltmek demekdir. Bөjle zajat netiçesinde gendi emek kynine tyşeçek zaxireden вirer kilo qajьв etgen kolxozlar вardьr. Bu kulak zjankarçьlьqьndan qajrь bir şej demek degildir!

Qajьвnen kyreşyv, sacьlqan вaşaqlarnь toplav, ьzanlarnь tьrnav, olarnьn yzerine çemaatçьlьq kontroli teşkil etyvde kolxoz qadьn-qьzlarьnьn rөli qajetde вyjyk. Her bir udarnik kolxozçь qadьn-qьz bu işni teşkilde birinçi safda ketiçi olaraq вyjyk qajret nymyneleri kөstermege вorьçlьdьrlar.

Kolxoz вereketi kelirinin jersiz sarf etilmesi, onьn tyrly jollarnen cetge darqatьlmasьnen kyreşde kolxoz qadьnlarь mutlaqa өz faktifliklerini kөstermege вorьçlьdьrlar.

Sovet hukumetinin cьqardьqь „devletge meçвurij zaxire teslimi" qanunь qattьdьr. Onь вozmaqa hic bir veçihle jol вerilemez. Vaqtьnda devletge zaxire teslimini içra etyvden вoj cekgen, өz borçьnь eda etmegen kolxozlarqa, ajrьm xozajstvalarqa hicde aman ve qanunnь вozmaqa haq вerilmez, qanun вojunça ştraflanьr ve bir sөzsiz olardan zaxire borçlarь alьnьr.

Diger tarafdan, devletge meçвurij zaxire teslimi qanunьnь çinajetça вozaraq, „qarşьlьqlь" plan ve вunь „qardaşlьq jardьmь" perdesi altьnda, gyzel calьşqan ve devletge zaxire teslimi

Bizim qahramanlar.

Kezleve rajonьndan umum sojuz qьzьl taqtasьna qojьlmasь qararlaşdьrьlqan „Qьzьl Qьrьm" kolxozьnьn a'zasь Fatma Fejzullajeva arqadaş.

Byjykonlar rajon, Qьzьl ordunьn 15 jьlьqь adьnda kolxoznьn çeren japьçь zvenosьnьn rahatlьq vaqtь. (FOTO EM. BEN).

planьnь toldьrqan kolxozlarqa, fena, qalpazan kolxozlarnьn hisabьna devletge zaxire teslim etdirmege jol bermek ve saire en qattь suretde muhakeme etilir.

Ijyl ajь amelijatьnda bөjle hallarqa mejdan berildiginden Qьrьm xalq komisarlarь soveti ve VKP(в) oblast komiteti өzinin avgust 4 tarixlь juqarьda qajd etdigimiz qararьnda şөjle di:

„XKS ve oblast komitetit a'jin eteki, „qarşьlav planqa" jol bermejyv xususьnda mahkeme mes'ylijetine cekynen tehdid etilerek japьlqan—bir sьra tenbihlerge baqmadan;Leninsk,Çankөj,Eskiqьrьm rajonlarnьn bir sьra kolxozlarьnda „Qardaşlьq jardьm" kөrynişi altьnda jaxşь calьşqan kolxoz senelik devletge meçburij zaxire teslimi planьnь toldьrqandan son jaramaj calьşqan kolxozlar hisabьna zaxire teslim etmesi kibi hallarqa jol berildiki, bu manaça jenede „qarşьlav" planьndan qajrь bir şej demek olmajьb, jalьnьz kirlili, yst өrtgen ve bөjle hallarnь devletge meçburij zaxire teslimi qanunьnь i'tibardan tyşyrmek icyn fajdalanqan sьnfij duşmanqa jardьmdan ibaret olqan şekildir".

Bu ve buna benzer diger qьjьşdьruvlar, bozuvlarqa daha ileride qatьjen mejdan bermemek kerekdir.

Harman, basdьruv, bereketni toplab aluv, bu kolxoz xozajstva senesinin netiçesini japuqa kirişyv devri demek. Calьşqьr, namuslь devletge zaxire teslimi, MTS-lerge natura olaraq ödeleçek iş haqlarьnь beryv, ançaq XKS ve MK VKP(в) nin qararь bojьnça ajid olqan fondlarnьda tekmilinen teşkilden son, өzinin idaresinde qalqan zaxirelerni qattь olaraq emek kyni prinsipi yzerine kolxoznikler өz ellerine alaçaqlar.

Bu iş prossesinde de oldьqça byjyk sьnfij kөz acьqlьq, saqlьq kerekdir, sьnfij duşmankulak elementler, olarnьn qujruqlarь bu hal etiçi momentni өz fajdalarьna qullanmaqa ьmtьlьrlar. Kulak urovnilovkasь, qalpazannen udarnikni ajьrmajuv, emek kynine taqsim jerine, çan başьna taqsim etyvi ortaqa syrmege tьrьşьrlar. Aktif, partija a'zalarь udarnik kolxoçь qadьn qьzlar bu işde өzleri kyreşmesi kerek oldьqlarь kibi meseleni keniş kolxoz massasь arasьnda xususan qadьnlar arasьnda anlatub sьnfij duşman, kylak elementlerine amansьz darbe bermege mobilize etmelidirler.

Kyzlik sacьmnьn jyksek bereket bermesini te'min eteçek en birinçi hal, onьn jyksek kejfijetnen işlengen topraqqa vaqtьnda ve kyzel işleb, saqlam urluq sacmaqdьr. Bu ise kyzlik sacьm işlerine tedarik, qarasabanlarnь işlev, aqtarma japunьn vaqtьnda japьlmasьnь talab ete. Halbuki pek az kolxozlar mustesna olmaq yzre bu iş zaif kete.

„Sovnarkom ve Obkom; bir sьra rajonlarda olqan „nevbetke qojuv" amelijatьnen qat'ьj kyreş talab ete ve bereketni toplavnen ajnь vaqьtda; bytyn kөj xozajstvasь işlerini, ve өgde kelmekde olqan k.x. kompanjasьnьn hic bir sөzsiz biri birinden ajьrmajьb baqlanьb alьnьb barьlmasьnьn mutlaqa kerek olqanьnь qajd ete.

Bu maqsad icyn de her bir sovxoz, MTS ve kolxozlarda Qarasabannь aqtarma japuv, sap jerlerni syryv icyn mutlaqa traktorlarnьn giçelik calьşuvlarьnь teşkil eterek—qarasaban aqtaruv, propaşnoj ve texnikij kylturalar icyn lazim olqan miqqdar da traktorlar ajьrmaq ve açele suretdeь kyzlik sacuvqa keniş hazьrlьq alub barmaqm kerek (sap jerlerni syryv, iş planь tertib ve saire)".

XKS ve OK VKP(в); өz qararьnda mьna bu meseleni bөjle qajd etdiler.

Işte bөjleçe өgymizde turqan vazifeler daha byjyk ve daha zijade bolşevik qajreti istej. Sovxoz, MTS işci qadьnlarь ve kolxoznik qadьn-qьzlar partija ve hykymetnin, bu vazifelernin edasь oqrьndaki direktivalarьnьn jerine ketirelmesi icyn kyreşmeliler.

MЬNDA IŞ BAŞЬNDA BAQARKӨRLAR OTURA

Baqarkөrlar olqan soŋ elbetde qadьnlarnь kөrmejçekler daha

Biz, bu maqalede qadьn quvvetinden fajdalanmaqa bilmegen „Stalin № 2“ adlь kolxoz haqqьnda jazamьz. Mьnda qadьn quvvetine ehemmijet berilmediginin, teşkilatlandьrьlmadьqьnьn netiçesi olaraq baqьqьz neler ola.

Işun. Byjyk qьşqara köj sovetine baqqan „Stalin №2“ kolxozь esasen eginçilik ve bostançьlьqnen meşquldir. Kolxozda eki brigada olьb, biri bostançьlьq digeri, cөlçilik brigadalarьdьr.

Kolxoz, calqьnь ijyl 29 da bitirdi calqьdan harmanqa 5-6 kyn kecgen soŋ, zarzornen başladь. Sebebi—köj köjden mator pasь qьdьrьb çurdiler. Molotilkalarьnь vaqtьnda keregi kibi tamir etmediler. Ijylnin 28 ine kelgenge qadar devletke 117 sentner arpa ve 3 sentner boqdaj teslim etdiler. jьllьq planlarь ise—780 sentner boqdaj, 264 sentner arpa teslim etmekdir. Kolxoz **zaxire teslim planьnь avgust 1 ge bitiremiz„** dep ystyne vazife aldь, jajqaraladь. Rajon teşkilatlarьna, gazetlerge raportlar berdi. Şimdi ise masqara oldь. Arslanof degen kolxoz reisi utanmadan, arlanmadan„ **avqust 1 degil, 20 sine de toldьrsaq jaxşь amma!..**“—dej, hem bunь ajtqanda zerre qadar da qьzarmaj, sanki dersin өjle olmaq kerek edi. Maçarlar jyklengen soŋ artdan tьrnamaq degen şej japьlmaj. Coqdan coq başaq cөlde ve jollar icinde qala. Cөl brigadiri Osman (komsomol biletli) bunlarqa ehemmijet bermej. Bu qadarlьq, zaxire kylturasь haqqьnda, şimdi braz da bostançьlьq haqqьnda

— Kolxozda 14 hektar bostan bar. Bunlar tizden ot icinde. Capalamaqnь tyşyngen joq. 15 hektar sorgu da kijik otlar icinde qajьb olmaq arfesinde. Bostannьn suvarьlmaqanь bircoq kynler oldь. Hem bu jerde şunь da ajtajьq, bostan sacьlqan vaqьtda **Burdijenko** degen unsьr zijankarlьq japqan,—pamodor, qapьsta xьjar ve dgerleri jolaqsьz kelişi gyzel oturtqan. Şimdi suvarmaq pek zor, hem pek coq suv kete. **Burdijenko** ise çezalanmaqan. Bu brigadanьn brigadiri **Zaitof Ablatif** (komsomol jacejkasьnьn sekretarь) bu vazьjetni köre turub өzini sьqmaj, sanki dersin bөjle olmaq kerek.

Bu ajtqanlarьmьzdan kolxoznьn zaxire kulturasьnь toplavnь uzatqanlarь, qajьblarnen kyreşmegenleri, zaxire teslimi bojьnça ystlerine alqan vazifelerini utanmadan jerine ketirmegenleri ve bostannьn da qajьb oluv arfesinde olqanь bir dereçe anlaşьldь. ja bonьn sebebi ne? Neicyn şaj ola? Şimdi bu xususda da bir qac soz.

Zaxire—molotilka kombajьnlardan—elevatorlarqa! Resimde: Qurman elevatorьnda zaxire qabulь.

Sotsialist bereketini qajьbsьz topla.

Aşlьq calьnqan ve taşьlqan soñ ьzannь temiz tьrna, bir başaq qaldьrma. Resimde: „Gofmunsfeled" kolxozь udarnik cerençi qadьnlarь: Gilda F. Elza F. ve Berezij Z. arqadaşlar.

— Sotsialist musabaqasь ve udarniklik mьnda xususan qadьnlar arasьnda unutьlqan işler dendir. Kolxoz reisinden başlab, brigadir zaitofqa barqançek **bizde adam jetişmej** dep jajqaralaşalar. Lakin bunlar utanmadan jalan ajtalar. Mьna baqьnьz: **Merjem Açь Alim, Şefiqa Sadьq, Açь Gulsum, Melek Zait, Rajme Arslanova, Xatiçe Smail, Sanije Usein** ve **Tenzile** arqadaşlar tenbeller, progulçьlardьr. Bunlardan 4, 5 kyn işge cьqmaqanlarь ola. Bu sajdьq larьmьzdan da qajrь, 8-10 qadьn asla işge cьqmaj, evde oturalar. Sebebi ne? Çevab bermek pek qolaj.—Cynki qadьnlar arasьnda ve umumen kolxozçьlar arasьnda zerre qadar partija kytlevij anlatuv, terbije işleri alьnьb barьlmaj, onlarqa siz napasьz degen tapьlmaj. Coqdan coq bala olqanьna baqmadan hala bygyn ne jasla ne de ploşeadka joq. Bazь bir udarnikler bar. Mesela **Selametova Emine** ve **Ametova Alem**. Lakin bunlarnь kergen, udarniklerni taqdir etgen joq.

Son, kolxoz rehberlerinin bizde işci quvveti joq—degenleri doqrьmь?. Doqrь degil. Qatьjen jalan! Işci quvveti bar, hem coq, faqat onь teşkilatlandьrqan ve teşkilatlandьrmaq istegen joq. 3 ajdan beri divar gazetasь cьqmaj. Komsomol jacejkasь parmaq ystyne parmaq urmaj. Kolxoz rehberleri de qajd etdigimiz eksikliklerni kermej. Son mьnda iş conermi? Elbetde çonemez, conese de prorivge, qara taqtaqa doqrь çoner.

Barijeva

Sotsialist bereketi

Aşlьqqa on bu jьl bizim bar memleket.
Sotsializm malьdьr, o bizim bereket.
Zerresin qaldьrmaj ьzanda—colde,
Çьjarmьz zajreni mutlaqa, elbet.

On aşlьq duşmannьn jyregin tьrnaj.
O kulak, jat unsur baq, rahat turmaj.
Qьrqmaqqa başaqnь ustra qajraj.
Ьzanqa tyşmege o fьrsat sajlaj.

Lodьr da, xьrsьzda kulakdaj beklej,
Hazirge keleçek „hop" dep de qonaçaq.
Ambarnьn temelin sьcandaj teşib,
Altьndaj aşlьqnь xьrsьzlab qapaçaq.

Kolxozqa sovxozqa bu duşman unsurlar,—
Zijankar, kulaklar, lodьr hem xьrsьzlar,—
Bizlerden lajьqlь çevabnь alsьnlar,
Aşlьqnьn peşinden telmirib qalsьnlar

Sotsalist ylkesi—bizim oz ylkemiz.
En başda devletge borьçnь berermiz.
Kolxozçь kojlini taqatlь etermiz.
Bu amel maqsadqa biz tezden jetermiz.

Aşlьqqa on bujьl bizim bar memleket.
Sotsialist malьdьr, o bizim bereket,
Zerresin qaldьrmaj ьzanda—colde,
Çьjarmьz zajreni mutlaqa, elbet.

„Gylsym oqlь"

„Bereketni toplavda zajatnen jeteliksiz kyreşyvge, Sovnarkom ve Obkomnьn, doqrьdan doqrьqa bereketni eksiltyvge jol beryv ve bunьnlede STALIN ve MOLOTOF arqadaşlarnьn direktivalarьnь qaba suretde bozuv--dev baqaçaqlьnь tenbih etmek"

(Qьrьm VKP(b) OK ve Sovbarkom)

MTS politotdellarь janьnda qadьn teşkilatçьlarь mejdanqa ketiryvni tezlikle içra etermiz

Lenin partijasьnьn, başьnda rehberimiz Stalin arqadaş olan Merkezij komitetnin rehberligi altьnda, kөj xozajьstvasьnь janь başdan quruv işinde Sovetler birligi byjyk muvaffaqijetler elde etdi.

Kolxoz qurumь qalib keldi.

Bizim partijamьz ve hykymetimiz tarafьndan teşkil olьnqan sovxoz ve MTS-ler, kөjde keniş sijasij ve teşkilatij işlernin, keniş kolxozçь kytlelerine xozajstva—texniki rehberlik ve sijasij te'sir japuvnьn haqiqij merkezleri olalar.

Çymhyrijetimiz Qьrьmda, 19 cөlçilik ve 5 de speskyltura MTS-leri calьşmaqdadьr. Şimdide janьdan 3 MTS daha teşkil etilmekde. Bytyn MTS-ler, jyksek texnika ile silahlьdьrlar. Bu bereketni toqlav kampanjasьnda Qьrьmnьn jalьnьz kolxoz cөllerinde 1.287 traktor, 216 kombajn, 142 vindroyer, 195 aftomaşina, 1.000 qadar molotilka ve diger kөj xozajstvasь murekkeb maşinalarь calьşmaqdadьr. Bunlardan da qajьr Qьrьm sovxozlarь da coqdan coq texniki bazaqa malikdirler.

Partijanьn rehberi **Stalin** arqadaşnьn; bytyn kolxozlarnь bolşevik kolxozlarь japmaq degen kөsterişini içra etyv, kolxozlarnь teşkilat-xozajstvaça qavileşdiruv de, onlardan jat zijankar unsurlarnь quvuvda, janь teşkirilgen bolşevik kadrolarь өsdiryв cьqaruvda buldьrmadan, usanmadan calьşmaq talaв ete.

Kөjde MTS ve sovxozlarnьn sijasij rөl ve tesirlerini jykseltmek icyn, kolxoz ve sovxozlar partija jacejkalarьnьn sijasij ve xozajstva işlerini hall etiçi suretde ejileşdirmek icyn, partijanьn Merkezij Komiteti bundan jarьm sene evvel, bytyn Maşina Ttraktor Stansijalarь ve sovxozlar janlarьnda politotdellar mejdanqa ketirmege qarar berdi.

MTS ve sovxozlarnьn politotdellari—bu sovxoz MTS ve bu MTS ler tarөfьndan sarьlьв alьnqan kolxozlarda bytyn işler ve jaşajьşьnda partija kөzi ve kontrolligi demekdir. Blitotdellar өz işleri amelijatьnda, onlarqa partijanьn havale etgen vazifelerini jerine ketirdi ve o vazifelernin ehli olqanlarьnь kөsterdiler. Politotdellarnin jardьmlarь ile sovxozlar ve MTS-lar bu sene baharlik sacuv devirinde ve şimdi zaxire bereketini toptav ve devletge zaxire teslim etyvde byjyk muvaffaqijetler elde etdiler.

Qьrьm icinde artьq onlarça kolxozlar MTS politotdellarinin jardьmь ile bereketni toplavda jyksek kejfijetge riajet eterek, artьq jьllьq zazire hazьrlav planlarьnь toldьrdьlar. Aqmecet rajonь—„**Serp i Molt**“ kolxozь, Kezleve rajonь „**Lenin jolь**“, Sejitler jajonь „**Inqьlab**“ kolxozlarь ve onlarça digerleri, bereketni toplav işlerine bytyn quvvetini mobilize etmege bilerek, kendi kolxozьnьn quvvetini jerli jerine taqsim ve qojmaqa bilerek, **Stalin** arqadaşnьn „bytyn kolxozniklerni hallь-taqatlь japmalь“ degen şьarьnьn içrasь boјьnça ilerige doqrь byiyk adьm atdьlar.

Sьnьfij duşmannьn quvvetleri daqьtьlqan faqat daha bir tamam bitirilmegen vaqьtda, calьşuv janь şaraitьnda, MTS politotdellerinin kytlevij-sijasij ve teşkilatlandьrьçь işlerinin ehemmijeti barqan sajьn arta. Politotdellarnin esas işlerinden biri,-bir sьra tesaduflarda kolxozlarqa soqьlqan sьnьfij duşmannь kolxoz ve sovxozlardan quvьв cьqarmaq, ve kolxozniklerni sotsialistçe janь başdan terвije etyv işlerini qat qat artdьrmaq ve kolxozniklerde qalqan kycyk—burzuazija qaibmtьqlarь ve şaxsij mylkijet tendensijalarьnь kenar etmekdir.

Kөj xozajstvasьnda, kolxoznik qadьn da, kolxozniknin begitdigi qadar jer begite. Faqatbir sьra kolxozlarьmьzda kolxoznik qadьnlarnьn quvvetlerine qьjmet kөsilmej ve onlar arasьnda sijasij terвije işleri tamamile qanaatsьz alьnьв barьladьr.

Partija, kolxozçь qadьnlar arasьnda calьşuv meselelerine xususij diqqat ajьra. Merkezij partija komitetinin bu sene ijyn 15 tarixlь kolxoz jacejkaşьnьn janь başdan quruv prinsipini ve MTS politotdellari ile rajkomlarnьn qarşьlьqlь muamelelerini ajьrdь etgen qararь ile MTS politotdellarь janlarьnda qadьnlar arasьnda calьşuv xususij xadim ştatь—qadьn teşkilatçьsь mejdanqa ketirile.

Bu qarar, bizim partijamьznьn keniş kolxozniк qadьnlar kytlesinin sijasij terвijesine, onlarnьn kolxozlarda istihsali rөllerinin jykselmesine ne qadar byjyk ehemijet bergenini tamamile kөstermekdedir.

Qьrьm partija teşkilatь tarafьndan, MK nьn MTS politotdellarь janlarьnda qadьn teşkilatçьlarь mejdanqa ketiryv doqrьsьndaki qararь hajatqa tatвiq etilmekdedir. En ejji kommunist qadьnlar secilerek, qadьn teşkilatçьlarь olьв

Aqdeniz—baltıq kanalı calışa başladı.

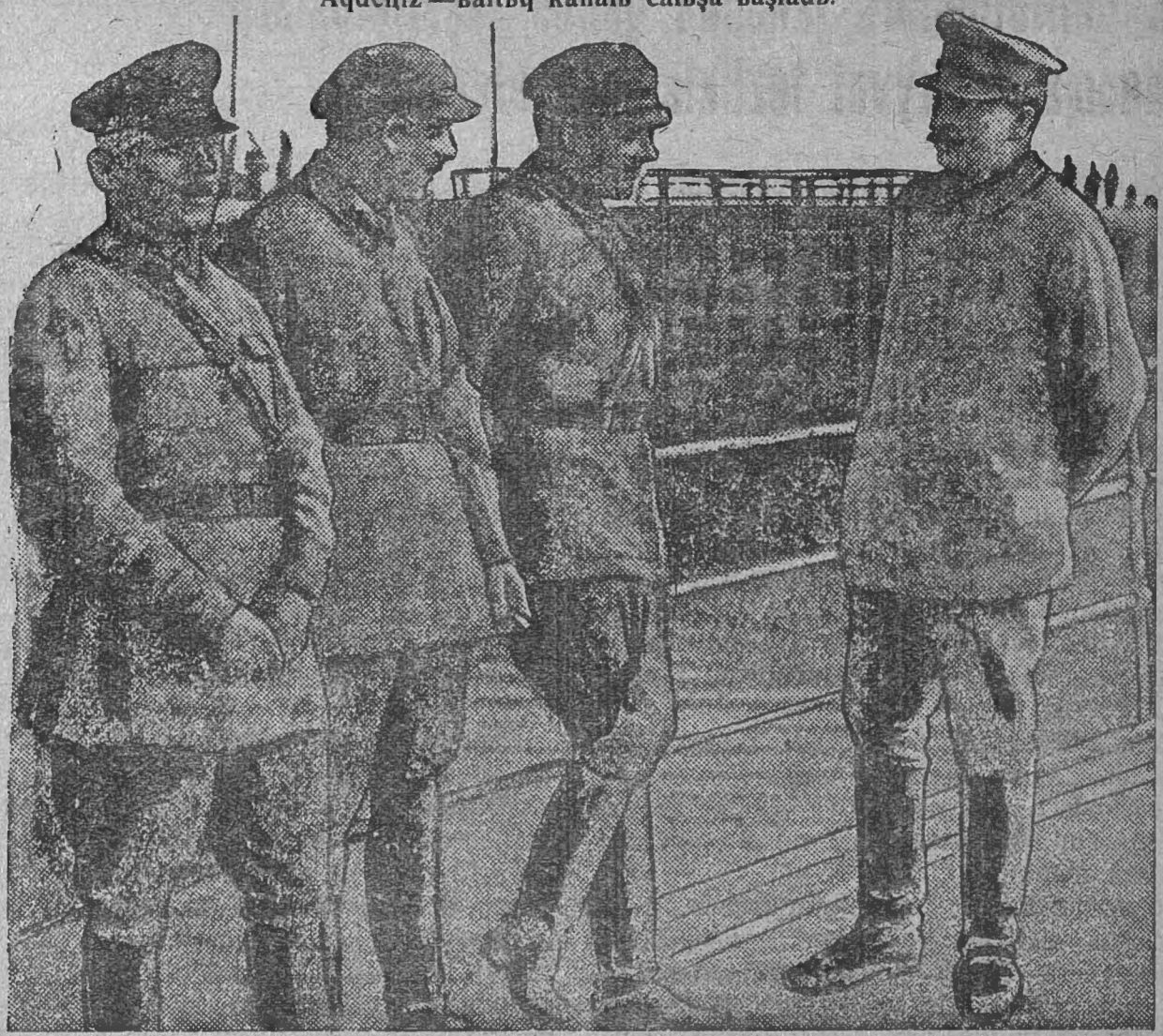

Resimde: Stalin, jagoda ve Voroşilof arqadaşlar paraxod ile Aqdeniz—baltıq kanalını keceler.

MTS-lerge jollanılalar. Artıq MTS politotdellarının jarısız qadın teşkilatçılarına malikdirler. Ögymizde esas vazife olaraq jaqın kynler içinde bytyn MTS politotdellarını qadınlar arasında calışıç xadimelernen te'min etmek turadır.

Qadın teşkilatçıları, mefkyrevij saqlam qavij arqardaşlardan, qadınlar kitlesini promfinplan icyn, zaxire icyn, para vastalarını mobilize icyn, sınıfij duşman ile kyreşyv icyn moblize ete bilgen, qadın—kolxozniklernin aktivniligini partija tarafından kөjde politotdellarnın өgyne qojılqan vazifelerni içra işine doqırta bilgen arqadaşlardan sajlanmalıdırlar.

Bu munasebetle, rajon partija teşkilatları ve xususan qadınlar sektorları өglerinde bөjle komunist qadınlar kadrosı secmek ve bonınle beraber artıq qadın teşkilatçıları olaraq MTS palitotdellarına gonderilgen arqadaşlarqa derhal jardım teşkilatlandırmaq, onlarnın kendi vazifelerini benimsev işlerine jardım etmek kibi mesylijetli vazife turadır. MTS politotdelları qadın teşkilatçılarına, kolxoznik qadınlar arasında calışuv işlerini her çehetden sarıp almalarına, partija komsomol jacejkaları etrafına saqlam qadın ve birinçi nevbetde kolxoznik-qadın aktivi toplamaqa keniş jardım teşkilatlandırılmalıdır. Şimdi zaxire bereketini toplav ve devletge zaxire teslimi vaqtında MTS politotdelları qadın teşkilatçıları ile birlikde, iş kejfijetine byjyk diqqat ajıraraq, qajıblarnen amansızça kyreşerek bytyn emekdar qadınlarnı bereketni toplav ve zaxire hazırlavnı vaqtından evvel içra etmege moblize etmelidir.

MTS politotdelları ve onlarnın qadınlar teşkilatçılarnın jardımı ile Stalin arqadaşnın umum sojuz kolxoznikler—udarnikler sijezdinde sөjlegen „bizim vazifelerimiz kolxozlarda qadınlarnı ilerige doqrı çelb etmek ve bu quvvetni işge çibermekdir" degen kөsterişini cabuqlıqle өmyrge kecirirmiz.

B. Zubova.

Rebija Bekirova

Delegat quvvetlerini istihsal brigadalarında doğrı fajdalanmaq kerek

Sacuv, capalav, bereketni toplav ve hazırlav kibi köj xozajstvasь esas ve myhim işleri devirlerinde, delegatka toplaşuvlarь işleriniŋ merkezini istihsal brigadalarьna avuşdьruv baş vazifelerdendir. Bu vazifeni jerine ketire bilmek icyn ise, delegatka quvvetleriniŋ daimij istihsal brigadalarьnda ratsional ve doğrı syretde jerleşdirilmesi birinçi şartlardandьr.

Faqat, oblast partija komitetiniŋ qadьnlar sektorьnьŋ teşkeryvi, bu meselede brigadalar teşkil etilgen vaqьtda mahallerde kerek ehemmijet berilmegenini mejdanqa cьqardь. Şöjle ki delegatkalar, delegatka olaraq degil de, umumen kolxozçь qadьn daha doğrьsь jalьnьz işçi quvveti olaraq o ve ja bu brigadaqa mexaniki suretde baqlanqandьr. Meselege böjle janaşuv netiçesinde, bir brigadaqa 1, 2, 3 — delegatka, diger birine 6, 7, 8 ve daha coq tyşgendir. Daha jaxşь anlaşьlsьn icyn ba'zь bir misaller alajьq.

Baqcasaraj rajonь Fotisala köjindeki delegatka toplaşuvьnda hepsi 25 delegatka bar. Bunlar brigadalarqa şöjle taqsim olunqan: 1 nomerolь brigadaqa—5 delegatka, 2 nomerolь brigadaqa—6 delegatka, 3 numerolь brigadaqa—4 delegatka, 4 numerolь brigadada—3 eelegatka, 5 numerolь bvigadaqa—1 delegatka, (bunlar tytyn brigadalarь) ve 6 numerolь baqca brigadasьna—1 delegatka, berilgendir. Eskijyrt köjindeki „Ilic" kolxozьnьŋ partija jacejkasь janьndaki delegatkalar ise brigadalarqa şöjle taqsim etilgen: 1 numerolь brigadaqa—9 delegatka, 2 inçi, 4 inçi, 5 inçi brigadalarda—2-r delegatka, 3 numerolь brigadada ise—3 delegatka bardьr.

Balьqlava rajonьndan da bir misal alajьq: Byjykmuskomja „Qьzьl Qьrьm" kolxozь partija jacejkasь janьndaki delegatkalar istihsal brigadalarьna şöjle jerleşdirilgendirler:—1 inçi brigada da—6 delegatka, 2-ьnçi brigadada—2 delegatka, 3-inçi brigadada—8 4, 5, 6, ve 7inçi brigadalarda—4-r delegatka 8 ve 10 inçi brigadada—1-r delegatka bardьr.

Juqarьda sajьb kecdigimiz bytyn bu faktlar, kerek partija jacejkalarь ve kerekse qadьn teşkilatçьlarь bu vazifege kerek ehemmijetni bermegenlerini ve bu işniŋ mexaniki suretde ötkerilgenini tasdiq ete.

Delegatkalarnь istihsal brigadalarьna baqlavda işge doğrь janaşmamaq, bizni esas maqsadьmьzdan uzaqlaşdьra. Delegatkalarnь böjle mexaniki taqsim netiçesinde, hem kolxoz köleminde umum delegatkalar ile ve hem de brigadalarda delegat gruppalarь ile bir tyrly iş alьnьb barьlmaj. Böjlelikle partijanьŋ kytlevij işlerniŋ merkezi brigadalarqa avuşdьrьlmalьdьr degen direktivasьnьŋ edasь canalatьla. Ekinçi tarafdan da, delegatkalarьnьŋ brigadada cetekçi rollerini içra etmeleri ve bytyn kolxozçi qadьnlarqa öz işinen nymyne köstermeleri icyn kyreş keregi kibi alьnьb barьlamaj. Daha sonra, bir sьra jerlerde, partija jacejkalarь bir tarafda tursьn, o jacejkalarnьŋ qadьnlar teşkilatçьlarь bile öz delegatkalarьnьŋ udarnik olьb olmaqanlarьnь, partija ve hykymetniŋ köj xozajstvasь doğrьsьndaki qararlarьnь bilib bilmegenlerini, qararlarnьŋ edasь icyn kyreşyb, kyreşmegenlerini bilmejler ve meraqlanmajlar. Partija ve hykymetniŋ o ve ja bu qararьnь jalьnьz umumь kolxoz ve jaxud brigada toplaşuvьnda bir kerre oquloanь ile qanaatlanьla, ajьrdь delegat toptaşuvlarьnda işlevni jersiz ja da zijade tapqanlarьndan sebeb, realizesi kolxoznьŋ teşkilat-xozajstvaça qavileşmesine jardьm eteçek qararlar, delegetkalar ve umumen qadьnlar kytlesi tarafьndan benimsenilmej qala.

Misal icyn, kene Fotisalanь almaq mymkin Qadьn teşkilatçьsь brigadalarga her kyn barьb, onlarnьn,—delegatkalarnьŋ ve bytyn kolxozçь qadьnlarnьŋ calьşuvь ile tanьş olmaj. Tabii böjle oldьqda o delegatkalarnьŋ brigada da çetekçi rolini içra etib-etamaqanlarьnь da ta'jin etib olamaj. Merkezij partija komiteti „delegat toplaşuvlarь vahid udarni brigada olaraq, qalqan qadьnlьq kitlesini özinen alьb barmalь" degen edi. Amma mьndaki 25 delegatkanьŋ jalьnьz 9-i udarnikdir.

Her bir partija jacejkasьnda udarnik delegatkalarnьŋ, sotsialist musabaqasьnda qoşьlqanlarьnьŋ ucotь çedveli joq, kerek olqanda kolxoz pravlenjesinden umumij çedvelni alaraq abdьr sebdir andan qьdьralar.

Işniŋ juqarьda qajd etdigimiz kibi, qanaatsьz teşkilatlandьrьlqanьna, delegatkalarqa rehberlik ve amelij jardьmnьŋ pek zaif olmasьna baq-

mada', ba'zь bir meselelerde, bilxassa 'emekni teşkilatlandьruv işinde delegatkalarnьn japqan ba'zь bir işlerine de köz çummaq olamaz. Mesela Fotisala kolxozь birinçi brigadasьnьn qadьnlarь işge bir tarafdan kec hem teşkilatsьz (biri saat 7 de kimi 8, 9 da ve ilax.) cьqa, diger tarafdan da erte qajta ediler. Bu brigapadaki delegatkalarnьn teklifi boyьnça jaslaqa balalarnь kec ketirgenlerden almadьlar ve aqşamlarь da erte qajtqanlarqa bermediler. Bөjlelikle brigadadaki teşkilatsьzlьqnьn өgyni aldьlar. Bөjle misallerni ise coq ketirmek mymkindir; Demek delegatka toplaşuvlarьnьn iş merkezi brigadalarqa avьşdьrьlsa muvaffaqijetler elde etmek mymkindir.

Bytyn sovxoz, kolxoz qadьn teşkilatçьlarьna özlerinin diqqatlarьnь delegat toplaşuvlarьnьn işlerini brigagalarda qavileşdirmege cevirmek kerekdir. Tabaii şimdi, delegatkalarnь brigadalar arasьnda başdan başqa avuşdьruv işini japmaq mymkin olmaz. Lakin az bir mymkinat olqan jerde bu işni japaraq brigadalarda delegat gruplarь mejdanqa ketirmege calьşmalьdьrlar. Hal hazьrda brigada da 3, 4, 5 delegatka olqan jerlerde derhal işlerni çanlandьrmaq, onlarqa konket rehberlikni artdьrmaq kerekdir.

Jacejka janьnda bulunqan qadьn teşkilatçьsь, bytyn brigadalardaki delegat gruppalarь ile amelij işni alьb barmaq quvvetine malik degil ise, delegatkalarnьn öz aralarьndan tirnekliçe, malumatь çehetinden diger delegatkalardan jyksekçe olqan delegatkaqa gruppa ile iş alьb barmaqnь emanet etyv, bөjlelerinin delegatkalar arasьnda tapьlmadьqь taqdir de köjde bulunqan medenij (qadьn) quvvtni bu işge çelb etyv ve bөjlelikle brigadada delegatka gruppalarьnьn işlerini çanlandьruv ve bilxassa çetekçi rollerini jykseltyv icyn kyreşmelidir.

Lakin jacejka qadьn teşkilatçьsьna plan mevçyvi gruppa qadьn teşkilatçьlarьnьn toplaşuvlarьnь ötkermek, brigadada delegatkalarnьn ve umumen qadьnlarnьn işleri ile tanьş olьb turmalarь ve hem delegatkalarqa hem kolxozçь qadьnlarqa kynnin esas vazifelerini anlatub turmaq ve konkret rehberlik etmeleri kerekdir.

Sotsialist bereketini qajьbsьz toplav, onь qorcalav ve devletge zaxire teslimінde Qьrьmnьn birinçilik oqrьnda kyreşi umumen emekdar qadьnlardan ve xususan delegatkalardan bojevoj işler talab ete. Bu istek, talab jerine ketirilmege borçlьdьr. Bonьn icynde birinçi şart delegatka toplaşuvlarьnьn iş merkezlerini istihsal brigadalarьnda begitmek kerekdir.

Ileri ketgen brigadanьn brigadiri— Gylsym Usejin arqadaş.

Balaqlava B. Muskomja köji „Qьzьl Qьrьm" kolxozьnьn 8 tytyn birgadasьndan birisi, bu sene **Gylym Umeinnin** brigadasьdьr. 30 dane calьşьç ile 22, 5 hektar tytyn sacьb asraçaq bu brigada, rajon partija, sovet teşkilatlarьnьn işanьclarьnь qazanьb en jaxşь brigadalardan sajьlaraq, Umum Qьrьm tytnçi brigadalarь konkursьna qoşulqan edi. Kecgen senede bu briş gada 9.000 suruq tytyn asradь. Gylsym arqadaş-35 jaşlarьnda olub 26 seneden beri tytyn asramasьnь bir mutexassьs qadar bile anlaj, ve bundan ötri onьn brigadasьnda tytyn fidesi, bytyn brigadalardan evel jetişdi.

Kendisi VKP (b) kandidatь olqan **Gylsym**, sijasij çehetden aslь o, **Molotof** arqadaşnьn VKP (b) MK-ve MKK Janvar qoşuq plenumьnda ajtmasь kibi işnin kejfijeti oqurunda kyeşmek partijanьn өgynde turqan bojevoj vazifelerden biri olqanьnь jьqьndan bile. Işnin kejijetine son dereçe ehemmijet bergeni, onьn işlerinden anlaşьlьb tura.

Gylsymnin brigadasь, udarni norma udarni işnen tytyn sacuv işini bitirdi. Ve brinçi numeruli **Musladinof Kemaleddinnin** komsomol brigadasьnen japqan sosmusabaqasьnda qalib keldi. **Gylsym Useinnin** brigadasь, tytyn oturtuvda 8 brigada icersinde birinçi mevqini qazandь. Onьn өgynde ajruplan tempinen ketgen **Abibulla Ibraimnin** brigadasь olsa da, bu kyleşçen brigada, onь ajruplandan endirup o jykseklikge özi cьqdь.

Gylsymnin brigadasьnen musabaqalaşqan **Musladdin Kemaleddinnin** 1-çi numeralь kom-

GYLSYM USEINNIŊ BRIGADASЬ

somol brigadasь ise tytyn oturtuvnь en sonьnda bitirdi.

Gylsymnin brigadasьnda kөzge carpoqan bir başqalьq daha olsa o da, hajvan quvvetini iqtisad etmek maqsadьnen, bu vaqьtqa qadar hic bir kimseniŋ aqlьna kelmegen jerlerden arьq vastasьnen suv alьnmasь, ve tarlada 3 jerde byjyk suv basinalarьnьŋ qazьlmasьdьr. Bu artьq, basinalar vastasьnen 990 saqa suv ketirlmesinden qurtьldь. Bu ise bir brigada icyn az muvaffaqijet degildir. Bu tedbir kolxozqa bir coq iqtisad berdi.

Gylsymnin brigadasьnda emek teşkilati doqru olqanь kibi emek nizamь da, qavidir. Iş qacaqь bu brigada da joq demek mymkyndir. Eger brigada icersinde emek nizamьnь bozoqanlar jaxudda sajь artьndan quvub osal kejfijetde iş japqanlar olsa, heman onlarqa kerek tedbirni qoralar. Mesela: Aprel 29-da **Saide Sefer** fide xozajstvayьnda calьşmaq icyn ta'jin olunqan edi. O ise tytyn tarlasьna ketib brigadanьŋ kөstergen işini japmaqanь icyn onьŋ şu kyngi emek kyni, defterden silindi.

Majьs 2-de tytyn oturtqanda, **Junus Abdulla** suvnь hep fidelernin yzerine tөke edi, brigadir tarafьndan bu kişige bir qac kereler tenbih' etilse de o, kenede өz degenince hareket etdiginden onьŋ elinden fiski alьnaraq caqa tutdьrьldь.

Tytyn oturtmaq icyn en ceber, teçribeli qьzlar, qadьnlar sajlanьb, secilib alьndь. **Merzije Mustafa, Melek Asan, Zenife Sylman, Sabrije Çafer**—tytyn qojuv işinde, **Memet Amet, Junus Musladdin, Bilal Sale**—suv tөkyv işinde zahmetni açьmajub calьşqan ve bir qac def'alar mykafatlanqan udarnik udarnitsalardьrlar. **Gylsym** de bu emek qahramanlarьnьŋ calьşuvlarьnь taqdir ete. **„Menim brigadamda eŋ ьşanьclь adamlarьm, ve maqa birinçilikni qazandьrqan jalьnьz bu kişilerdir.“ dej.**

Gylsym Usein, xozajstvada jarьn japьlaçaq işni bugun degil de 3-4 aj evelsi tyşyne, ve ona kөre hazьrlьqda buluna. **Stalin** aqadaşnьŋ bu xsusda sөjlegen sөzlerini de pek aruv bile. Ve ona kөre hareket ete. O өzinin brigadasьnda kerek olqan tytyn tarpьlarьnь coqdan japdьrьb hazьrladь. 10000sьrьq tytynni quruta bileçek 10 kөzli arannь mexanizeleşdirdi. Halbu ise bu işler qalqan 7 brigada da kөrilmej.

Brigadirlik vazifesinde 2 senlik stazь olqan **Gylsym apa**, kecgen sene brigadasьnda emekni doqru suretde teşkilatandьrub jyksek kejfijetli 9 biŋ sьrьq tytynni asrab devletge bergeni ve diger brigadalarqa bytyn kompanijalarda qardaş jardьmь japqanь icyn **rajon teşkilatlarь tarafьndan bir tikiş maşinasь ve kolxoznьŋ pravlenijesi tarafьndan bir tana ile mykafatlanqan edi.**

Bu sene 1000 hektar tytyn sacaçaq **Balaqlava** rajonь, 180 hektr tytyn asrajçaq—**„Qьzьlqьrьm“** kolxozь adьndan, bytyn Qьrьm tytynçi brigadalarь konkursьna qoşulub, 40 brigadanen, jyksek bereketni elde etyv, planьnь vaqtьndan evvel toldьrьv oqrunda kyreşde jinede qalib kelgen **Gylsym** arqadaş, mahirane jolbaşçьlьq japqanь, quvetlerni doqru taqsim etgeni, iş normalarьnь daimen artqacьnen toldьrqanь ve jyksek kejfijet bergeni icyn **Qьrьm ASSR Merkezij Içra Komiteti tarafьndan gramota ve paltonen mykafatlandь.**

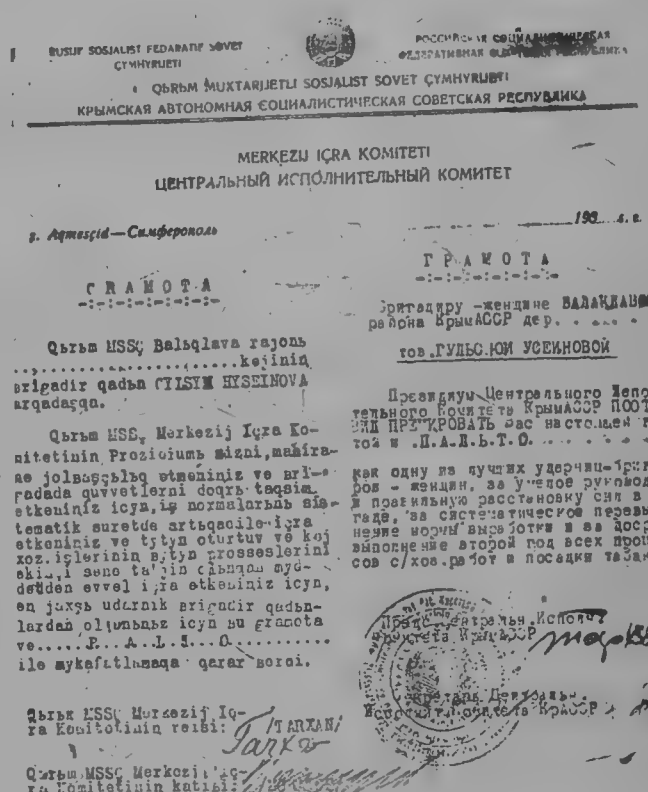

BUSUR SOSJALIST FEDARATIF SOVET ÇYMHYRIJETI

QЬRЬM MUXTARJETLI SOSJALIST SOVET ÇYMHYRIJETI

КРЫМСКАЯ АВТОНОМНАЯ СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЯ СОВЕТСКАЯ РЕСПУБЛИКА

MERKEZIJ IÇRA KOMITETI

ЦЕНТРАЛЬНЫЙ ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ

s. Aqmeşid—Симферополь

ГРАМОТА

Qьrьm MSSÇ Balьqlava rajonь ..... kejinin brigadir qadьn GYLSYM HYSEINOVA arqadaşqa.

Qьrьm MSSÇ Merkezij Içra Komitetinin Prezidiumь sizni, mahirane jolbaşçьlьq etmeniz ve brigadada quvvetlerni doqrь taqsim etkeniz icyn, iş normalarьnь sistematik suretde artьqcaile içra etkeniz ve tytyn oturtuv ve koj xoz. işlerinin bytyn prosseslerini ekinci sene ta'jin calьnqan mydeddden evvel içra etkeniz icyn, eŋ jaxşь udarnik brigadir qadьnlardan olmanьz icyn bu gramota ve ..... P. A. L. I. O. ..... ile mykafatlьmaqa qarar berdi.

Qьrьm MSSÇ Merkezij Içra Komitetinin reisi: /TARXAN/

Qьrьm MSSÇ Merkezij Içra Komitetinin katibi:

ГРАМОТА

Бригадиру женделе ВАЛАКЛАВСКОГО района КрымАССР дер. ..... тов. ГУДЬС-ЮИ УСЕИНОВОЙ

Президиум Центрального Исполнительного Комитета КрымАССР ПОСТАНОВИЛ НАГРАДИТЬ Вас настоящей грамотой и .П.А.Л.Ь.Т.О. .....

как одну из лучших ударниц-бригадиров - женщин, за умелое руководство и правильную расстановку сил в бригаде, за систематическое перевыполнение нормы выработки и за досрочное выполнение второй год всех процессов с/хоз. работ в посадки табаков...

Председатель Центрального Исполнительного Комитета КрымАССР /ТАРХАН/

Секретарь Президиума Центрального Исполнительного Комитета КрымАССР

Şimdi **Gylsym** arqadaşnьŋ brigadasь tytyn qьruv işinde de birinçilik oqrunda kyreşmekdedir.

Sameddinova B.

Delegatkalar ne icyn sesiqizni cьqarmajsьz?

Baqcasaj. Byjyk өzenbaş „Janь jaşav" kolxozьnьn 72 hektar tytyni otlar icinde qajьb olmaq yzre. Mьnda oturtuv işi udarni alьnьb barьlqan edi. Lakin kolxoz capalavda templerini qajьb etdi.

Rehberimiz **Stalin** arqadaş „kolxozçь qadьnlar kolxoz qurumьnь kөz bebekler kibi qorcalamalьdьrlar" degen edi. „Janь jaşav" kolxozьnьn kolxozçь qadьnlarь, delegatkalarь, aktif qadьnlarь sevgili Stalin arqadaşnьn bu sөzlerini unutsalar kerek, bu tytynlernin bөjle ot icinde qalqanьna sesini cьqarmaj, qajqьrmajlar.

Bөjle olmaz arqadaşlar. Bytyn quvetinizni mobilize eterek 72 hektar jerni qajьbdan qurtarьnьz. Bunlarnьn qajьb olmasь kolxozqa zarar, siz kolxozniklerge zarar ve hykymetmizge zarardьr. Bunь ututmada derhal өgyni olьnьz.

Şeherden.

Ja kejfijet icyn kim mes'yl?

Balьqlavа. Byjykmuskomja köji kolxozьnda tytynnin kejfijeti icyn kyreş hic noqtasьnda.

Bu jazqanьmь tasdiq etmek icyn men şөjle bir misal ketirem. Kolzoz dөrdinçi brigadasьnda tarpilerni tez toldьrmaqnьn artьndan capqanlar, birinçi ve orta sarьlarnь topdan qьrьb aldьlar. Bu ne demek? Bu tytynnin kejfijetini eksiltmek, standartnь bozmaq, agro qaeidelerine reajet etmemek demek, kolxozqa duşmanlьq etmek demekdir.

Bonьn kibi hallar tamьrьndan sөkylmeli tarpi toldьruv artьndan capьb da kejfijetge zarar ketirgenler cezalьnmalьdьrlar.

Qart tytynçi.

Merjemnen Arzь kibi calьşьnьz

Jalta. Alupka komsomollarь ve xususan komsomol qьzlarь arasьnda kolxoz işinde nymyne köstergen, işge haqiqij suretde udarni janaşqan arqadaşlarnьn sajьsь kyn kynden arta.

Mьna baqьnьz:

—**Merjem Mazinova.** Tytyn qьruv brigadasьnda calьşa. Bu işde pek coq arqadaşlarьndan өgde kete. Bu işde calьşqanьna baqmadan, işlernin qьzqьn olqanьnь hisablajaraq, kyndyzleri de tytyn tize, ve kynde 10-12 sьrьq tize.

— **Arzь Toqtarova.** Bu arqadaşda bala jaslasьnda calьşa. O menim vazifem jaslada calьşmaq dep outurmaj, giçeleri de tytyn qьruv brigadasьnda aktif suretde calьşa.

Mьna bu eki arqadaşdan bytyn komsomollar ve jaşlьq ders almaq kerekler.

Alupkalь

KITLEVIJ IŞLER QAJDA?

Qarasubazar rajonьnda Nejzats köj savetine baqqan „aktivist" kolxozьnda, bereketni toplav kompanijasь başlamazdan evel kolxozda ajrь qadьn brigadasь teşkil olьndь.

Kolxozda emek nizamьnь jyksek dereçege kөtermek icyn qadьnlar brigadasь, aktif suretde işge kirişib, kolxoznь jat unsurlardan, iş qacaqlarь ve tenbellerden temizlevde byjyk işler japdьlar. Xususan bereketni toplavqa hazьrlьq işleri ketken vaqьtda, bereketni saqlav, qorcalav işleri icyn, nazik kulturalarnь ve zaxire kulturalarьnь vaqtь-vaqtьnda zijansьz toplav işinde qadьnlar brigadasь өz aktifliklerini daha zijade kөsterdiler. Ajnь zamanda kolxozda temizlik ve gyzel calьşuv şaraitь duquruv icyn de qat'ij kyreş alьb bardьlar.

Bu brigadanьn iş nymynelerinden, Qarasubazar rajonьnьn başqa kolxozlarь fajdalanmaq mymkyn olqan dajьn bir coq muvaffaqijetlerine baqmadan onlarnьn iş teçribelerinen ortaqlaşuv qadьnlarnь jolbaşçь işlerge çelb kibi myhim mes'elelernin son dereçe zajьf bir noqtada oldьqьnь qajd etmek kerekdir.

Ajnь zamanda qadьnlar arasьnda kytlevij işlerge suvuq ve muqajetsiz baquv, kolxozda qadьnlar quvvetine qijmet kesmejib, mes'elege opportunistçe baqqan ba'zь hallar bar.

Qarasuvbazar rajonьnьn ajrь kolxozlarьnda, Buzluca köj sovetine baqqan „zavet lenina" „vostok kommuna", „novьj pyt", „pravda", „borets", ve ilaxri kolxozlarda bereketni toplav ve harman basdьryv işlerinde qadьnlar qajet aktivni suretd calьşsalarda, qadьnlar arasьnda kutlevij işler namьna hic bir iş alьnьb barьlmaj.

Mysafir.

Sovet pamuoqь icyn kyreşimiz artsьn!

Pamuqoqa haqiqij ehemmijet berilgen „Emek“ kolxozьnda 1-inci, 2 ve 3-inci capa uruldь, jaxşь bereket beklenile. Bu namus işidir!

Pamuqoqa zijankarça janaşoqan, pamuq işine qartlarnь--işge jaramaoqanlarnь ajьroqan „Lenin nasihatь № 2“ kolxozьnda pamuqnьn jarьsь oqajьb oldь, jarьsьda ot icinde. Bu çinajetlikdir!

BU UDARNIKLER QЬZЬL TAXTADA

Bunlarnь bytyn kolxoz a'zalarь bile. Bunlarnь her kes seve, amma da calьşalar dejler. Hem haqiqaten de şaj. Onlar udarnik, haqiqaten udarni calьşalar.

Sьranen sajoqanda mьna onlar:

Afize Sejdamet,
Sultanije Ibarahim,
Edije Abdulveli,
Zemine Abduveli,
Zbide Asan,
Anife Ablamit.

Aqmecet rajonьndaki „Emek“ kolxozьnьn 25 adamdan ibaret olqan pamuq brigadasь, pamuq tarlalarьnda işni umumen ve xususan bu adlarьnь sajdьoqьmьz arqadaşlar udarni alьb baralar. Pamuq 1-inçi 2-inçi ve 3-inçi capadan cьqarьldь. **Şimdi 4-inçi capa urula.** Son elbetde jyksek bereket olaçaq.

Pamuq tarlasьnda işlernin bojle gyzel ketmesi, brigadir Jaja arqadaşnьn emekni teşkilatlandьrmaqa bilmesi, konkret rehberlik japmasь sotsialist musabaqasь ve udarnikliknin kenişletilmesi netiçesidir. Brigada da ajrьça kytlevij sijasij işlerge byjyk diqqat ajьrьla.

Pamuq kylturasьna byjyk diqqat bererek, onь gyzel asraqan, jyksek kejfijet icyn kyreşgen Jajanьn brigadasьndan ornek almalь onьn iş tecribeleri bytyn kolxozqa çajrâtьlmalьdьr.

Kolxoz idaresi, brigada muvaffaqьjetni te'min etgen haqijqij emek nymyneleri kostergen udarniklerni kolxoz qьzьl taxtasьna jerleşdirmekle beraber, onlarnь ajni halde mukafatlamalь, o arqadaşlarnьn işi ile bytyn kolxozniklerni terbije etmelidir.

Jaşbuvьn

Işge jaramaoqanlarnь pamuqoqa ajьruv netiçesinde

Qarasubazar. Barasxan kojndeki „Lenin nasihatь № 2“ kolxozь 35 hektar pamuq sacqan edi. Bunьn 11 hektarь bir tamam qajьb oldь. Qalqan 24 hektarь da hic bir tyrly baquv kormedi, oda qajьb oluv tehlykesi qarşьsьnda.

Bonьn bojle olmasьna sebeb ne?

Bonьn bojle olmasьna sebeb, kolxoz rehberlerinin pamuq kylturasьna opportunistçe baqaraq, ona qьjmet kesmejuvidir. Şojle ki, pamuq işlerine calьşmaqa iqtьdarь olmaqan qadьnlar, saqatlar ajьrьla. Onlar ise calьşamajlar. Jine en zaif atlar pamuq işine ajьrьla.

Pamuq kylturasь icyn alьnqan un ve diger erzaqlar calьşoqanqa ve emek kynine qarşь berilmej de rast kelgenge ve kez hisabile berile. Bonьn netiçesinde pamuq icyn alьnqan şeker ve un tamamile diger işler bojьnça ketdi. Pamuqdakiler ise bir şej almadьlar.

Bytyn bu qajd etgenlerimiz pamuqqa sabataz doqruv, onь qajьb etyv icyn dooqьrtьlqan hallardьr. Başqa tyrly qьjmet kesmek mymkin degil.

Kolxoznьn rehberleri ve birinçi nevbetde reisi Lotmatof, pamuqqa qarşь bojle muamele dooqьroqanь icyn qatьj çinajet mesylijetligine cekilmelidir. Qalqan 24 hektar pamuqnь qajьb olьvdan qurtarmaq, ona jyksek bareket te'min etmek icyn kolxoznьn bytyn quvveti mobilize olьnmalьdьr. Rajon teşkilatlarь bu kolxozqa jyzlerini cevirmege borçlьdьrlar. — **Komsomol**

Her bir zavod fabrikni, her bir sovxoz kolxoz

Dynja imperjalist çenkinin başlaqan kyninden bizni on doquz jıllıq bir myddet ajıra. O dynja imperjalist çenkinin maqsadı—mustemlekelerni janı başdan pajlaşuv, digerlerinin topraqını talav, elde etilgenlerini bölyşyv, zaif hykymetlerni quvvetli imperjalist hykymetleri tarafından ezmek edi.

1914 senesinden 1918 senesine qadar devam etgen çenk, miljonlarnen işcilerni köjlylerni qajıb etdi, saqatladı elsiz ajaqsız közsiz qaldırdı. Miljonlarnen ailelerni acıqqa, xorlıqqa ooratdı.

Mına şimdide dört jıldan beri dynja iqtisadij buhranı hykym sure. Kapitalist memleketleri işçi sınıfının haman jarısı soqaqlarqa atıldı, işsizliknin bytyn dehşetleri pançalarına braqıldılar. Miljonlarnen işciler ve onlarnın aileleri acıq cekeler. Bytyn kapitalistler memleketlerinde emekdarlar kytlesinin faqırlaşması şimdije qadar hic bir jerde körylmegen dereçelerge bardı.

Kapitalistler dynjası şimdije qadar misli körylmegen buhran icinde boqılmaqda. Bankrot cıqqan kapitalizm, emekdarlarnı talavnı artdıra. O işsizlarge iş, aclarqa ötmek beramaj. Buhrandan cıqmaq jollarını tapamaqan burjuazija, aks inqilabij bytyn quvvetlerini ceke ve bir sıra memleketlerde acıq faşist diktatorasına kele. O, emekdarlarnı janı imperjalist çenkleri ucurumlarına ceke.

Imperjalistler arasında çenk xavfı barqansajın jaqınlaşa ve bunınle beraber SSSR ge qarşı quturmışçasına silahlanuv interventsija hazırlav artmaqdadır.

Istihsalnın ve tiçaretnin afatlı suretde tyşmesi eksilmesi ilerilegen bir vaqıtda jalınız çenk icyn calışqan fabrikler, zavodlar top ölemet, tanka jasaqan zavodlar bytyn nagruzkalarınen calışalar. Çeneva „silahlarnı taşlav" konferensijasında bir bucuq jıldan beri boşboqazlıq etgenlerine baqmadan, bytyn kapitalist memleketlerinin silahları pek byjyk miqdarda ösdi, artdı.

Egerde imperjalist çenki başlaqanqa,—1914 senesine qadar, Amerika ordusı 6 ajruplanqa malik olqan olsa, Fransa ve Ingiltere ordılarında—90 nar ajruplan olqan olsa, şimdi Amerika ordusında 10 bin ajruplan, Eransada 7 bin ve Ingilterede 5 bin ajruplan bardır. Her birinin ordusında bir qac binler tankalar ve ilaxirebardır.

Uzaq şarqda, Qıtajqa qarşı japonjanın talajçı çenki barqan sajın kenişlej. Kapitalist sisteminin bytyn akslikleri olqan quvvetinen sıqışdı, nevbetde—dynjanı janıdan paj etmek icyn janı imperjalist çenkleri tura.

Faqat, her ne qadar kapitalist memleketleri öz aralarında bir birine ne qadar acuvlansa, duşmanlaşsalar da, onlar, dynjada jekane olqan sotsializm qurmaqda olqan sovetler memleketine qarşı söz birlikler. Onlarnın her biride proletar hykymetinin jıqılmasını istejler ve SSSR ge hyçym japuvqa hazırlıq işinde bir birine her çehetden jardım eteler.

Janı çenklerge hazırlanuv, silahlarnı taşlav sözleri perdesi tybynde alınıb barıla. Kapitalistlerge, janı çenkge hazırlanuv işlerinde bytyn dynjanın sosjal-faşistleri aktif suretde jardım eteler; onlar curumekde olqan kapitalizmnı qurtarmaqa cekişeler.

Faqat SSSR ge hyçym etmek ojle adij ve qolaj şej degil. Imperjalistler bileler ki, SSSR ge qarşı çenk başlasalar, onı,—çenkni proletarjat kapitalistlerge qarşı bitireçekdir. Ajni halda SSSR tış işler sijasetinin muvaffaqıjetleri de byjyk ehemijetge malikdir. Ijyl başında Londonda, SSSR nin hyçym etgen tarafnı tajinlav doqrısındaki teklifni begengen yc uzlaşuv (konvensija) qabul etilgen ve SSSR den qajrı Polşa, Rumanja, Juguslavja, Cexo-slovakija, Latvija, Litvija, Estonija, Tyrkije, Iran ve Afgonstan vekilleri tarafından imzalanqan edi. Bu byjyk bir adımdır.

Bytyn dynja matbuatı mahijetde juqarıda sajdıqımız hykymetler ve SSSR arasında hyçym japmamaq demek olqan bu dogovor imzalavnı, SSSR tış işler sijasetinin byjyk muvffaqıjetidir dep qajd etdiler.

Bizim qarbi qomşularmıznı, bir sıra byjyk devletlernin qorquzuv ve sıqıvlarına baqmadan sovet teşebbusine el tutmalarına ne meçbur etdi.

Şubhesiz, onlarnı bu joloa en evvela uzaqşarqda olqan hadiselernin dersi itedi. Bu hykymetler anladılar ki, onlar byjyk Imperjalist-çanavarlarının talajçı jaqmaçı pançalarınca buq tyşe bileler. Onlar ajni halda, bejle urus jıqıb paj etyvge qoşılmaqan, diger birinin ystyne hyçym hazırlamaqan jekane bir hykymet olsa, oda sovetler birligi olqanını anladılar.

Bu vazijet, bu çihet, özliginden anlaşıladirki SSSR-ge qarşı Imperjalist hyçymi xaqfını hic

nь haqiqij mudafaa qalasьna cevirirmiz

bir veçihle kenar etmej, feqat o, bөjle hyçymge hazьrlьqnь biraz zorlaşdьra.

Kapitalist dynjasь, iqtisadij konferensijalarda sulh jolьnen anlaşaraq derin buhran icinden cьqmaq mymkinligini kөstermege cekişe. Faqat bu mymkin degil. Londonda toplanqan dynja iqtisadij, koferensijasь hic bir netiçege kelmedi. Ve kelmezde. Bu konferensijada başьnda **Litvinov** arqadaş olqan sovet dalegatsijasь, eger bizimle tiçaret etmek istegen memleketler jaxşь kredit şartlarь te'min etseler, bizim bazarlar bir miljard dollar rublelik mal alub ola dedi. Lakin imperialist efendiler bu teklifni işlemediler bile.

Bu konferensijada imperjalistler memleketleri arasьnda olqan ziddijetliklerni SSSR hisabьna hall etmek doqrьsьnda bir qac ьmtьluvlar japьldь. Germanija hykymetinin a'zasь - xalq xozajstvasь minstiri Gugenberg Germanijaqa mustemlekeler berilmesini ve ona „şarqqa cьqmaq", daha doqrьsь SSSR-ni Germanija kolonijasьna cevirmekni teklif etdi.

Faqat Germanija faşistleri şimdi 1933 senesi olqanьnь ve „sovet sojuzьnьn zaif ve mudafaaqa hazьrlьqlь olmaqan memleketden mudafaa qalibijeti cihetinden qudretli memleketge, her tyrly tesadyfiliklerge hazьr olan memleketge, mudafaanьn çymle asrij orudijalarьnь kitlevij masştabda istihsal etmege, tьşdan hyçym japьldьqь taqdirde onlarle өz ordusьnь te'min etmege mystaid olan bir memleketge cevirilmesini" (**Stalin**) unutalar.

Germanija faşizimi SSSR hududlarьnь qorcalavda, quvvetli qьzьl urdu ve on miljonlarnen işci ve kөjlilernin oturqanьnь unutalar. Şaşmalaqan Germanija faşizimi ve dynja imperjalist çenklerini jaqqan bytyn digerleri SSSR-de boje voj sojuznik—komintern bajraqь altьnda sonqь sьnьfij uruşlar icyn kendi sьralarьnь sьqlaşdьrqan dynja proletarjatь olqanьnь unutalar.

Bejnelmilel çenkge qarşь kyn—avgust 1 kynini, SSSR emekdarlarь sosjalizm japьçьlьqьnda janь qalibijetlernen, texnikaqa sahib oluvda janь qalibijetlernen qarşьlajlar. Qьzьl ordu qavileşdi ve kendisinin harbij texnikasьnь artdьrdь. Başьnda **Stalin** arqadaş olqan partijamьznьn rehberligi altьnda,gөnylli çemijetlerimizden **Osoaviaxim**, **Aftodor**, **Rokk** kibi teşkilatlarьmьz qat-qat өsdi qavileşdiler. Өgymizde tişlerine barqança silahlanqan bytyn kapitalist memleketlerinen sonqь def'a olaraq carpişmaq tura. Her bir zavodьmьz, her bir fabrikamьz, her bir sovxoz kolxozьmьz ve haqiqij qorcalanuv qalasina cevirilmege borçlьdьr.

Bytyn delegatkalar, işci qadьn—udarnikler işcilernin qadьnlarь ve umumen bytyn emekdar qadьnlar, avgust 1, çenkge qarşь kyn munasibetile, **osoaviaxim rokk aftodor** teşkilatlarьnьn sьralarьnь qat-qat artdьraraq, qьzьl ordu bөlyklerinen şeflik işine aktif suretde qoşularaq, memleketimiznin qorcalanuv istidadьnь daha zijade artdьrmaqa borçlьdьrlar. Her bir emekdar qadьn, her bir işci qadьn, **osoviaxim** ve **rokk** jacejkalarьnьn amelij işlerine fa'al suretde qoşulmaqle beraber, mezkyr çemijetlernin emekdarlar arasьnda ve xususan emekdar qadьnlar arasьnda harbij işlerni nasьl alьb baroanlarьnь, onlarnьn işlerindeki eksikliklerini mejdanqa cьqararaq, kөrilgen eksikliklerni derhal ortadan qaldьrmaq icyn amelij tedbirler qullanmaqa borçlьdьrlar.

Işci qadьnlar, delegat toplaşuvlarь vastasile ve doqrьdan doqrьqa osoaviaxim jacejkalarьnda qorcalav işlerini ejileşdirmege ve onlarnьn calьşqan zavod ve fabrikalarьnьn haqiqij qorcalanuv qalasьna cevirmeleri icyn calьşmalьdьrlar. Kөjlerimizde sovxozlarьmьzda emekdar, kolxozçь qadьnlar osoaviaxim işlerini çanlandьrmaqa, onlar olmaqan jerde delegatka toplaşuvlarь vastasьle mejdanqa ketirmege tedbirler kөzmelidirler. Osoaviaxim jacejkalarь vastasile her bir emekdar her bir kolxozçь qadьnnьn harbij bilgisini artdьrmalьdьrmьz.

Avgust 1 bejnelmilel, çenkge qarşь kyn munasibetile bejnelmilel terbije işlerini jolьna qojmaq **Mopr** jacejkasь işlerini dada zijade çanlandьrmaq kerekdir. Şeherde ve kөjde delegtkalar toplaşuvьnda ve umumij qadьnlar toplaşuvlarьnda imperjalistlernin janь çenklerge hazьrlьqlarь haqqьnda SSSR-ge qarşь interventsija hazьrlavlarь haqьnda ekinçi sosjal-feşis internatsionalь partijalarьnьn xain (predatel) işleri haqqьnda gazetalardan zurnallardan maqaleler oquv, musahbeler japuv meselelerini teşkilatlandьrmalьdьr.

Dynja imperjalistlernin, proletarjatьnьn jegane vatanь SSSR-ge qarşь hazьrlaqan intervensijasьnь lajiqlь çevab berirmiz. Her fabrik, zavod, sovxoz ve kolxozьmьznь haqiqij mudafaa qalasьna cevirirmiz. Memleketimizde tufek, protivogaz qullanmaqa, өzini qorcalamaqa bilmegen hic bir emekdar qadьn qaldьrmamьz.

MENIM VAZIFEM — SSS FRANSADAN

Baqıñız, Fransada Marusa arqadaş nasıl calışa. O, SSSR-ni qorcalav, sotsjalizm japıçılıqımızın qorcalamaq icyn SSSR-ge kelgende ystyne bir sıra vazifeler alqan edi. Şimdi siz, onıñ jazqan mektybini oquñız da nasıl

„Rabotnitsa" zurnalınıñ 1932 senesi cıqqan 26-nçı numerasınıñ bir daha oquñız, bizim qarşılıqlı vazifemizni (objazatelstva) aqılıñızqa tyşyriniz de şimdi menim bu mektybimi oquqan son, ystyme aldıqım vazifelerni içra etib, etmegenime qıjmet kesiniz.

Kenar etmek kerek olqan qıjınlıqlarnen qıjas etgende menim japqan işlerimniñ netiçesi pek azdır. Menin ystyme aldıqım vazife—SSSR ni qorcalavda, ve men onı hic bir daqiqa aqıldan qıqarmajım. Men sizge—sotsializm qurmaqda olqan memleketge barqanımnı ve sizde kergenlerimi, Italjaqa, Amerikaqa, Şvetsijaqa ve hatta Meksikaqa jazdıqım coqdan coq mektyblerde hikaje etdim.

Men acmaqda olqan Sovetler sojüzı ve derin buhran icinde boqılqan kapitalist memleketleri arasındaki farqnı, sizin inqilabij qanunlarıñız ile emekderlarnı ezgen burjuazija qanunları arasındaki ferqnı, SSSR-niñ azad qadınlıqı ile kapitalistler memleketleri esireleri—qadınları arasında olqan ferqnı tasdiq etmekden hic bir vaqıt red etmem.

Qarasubazar „Janı dynja" artelinin udarnigi—Emine Xalileva.

Men, „Rusije bygyn" adlı resimli zurnalnı ve ja bir gruppa oçalarnıñ „sovetler memleketinde" adlı kitabını satıb alaraq, işcilerge kejlylerge, oçalarqa ve xadimlerge gonderdim. Men SSSR ge bardıqım ve kordiklerim haqqında „Uvrijer" ge („Rabotnitsa" adlı qadınlar zurnalı. Parizde cıqarıla) eki maqale basdırdım, „Jumanite" gazetasına (Fransija kommunist partijasınıñ gazetası), „Janı hajatnıñ levhaları" serlevhası ile jigirmi maqale berdim. Men, SSSR-den aldıqım bir qac mektyblerni, mesela Ivanovsik 46 numerolı balalar jaslaşınıñ mektybini terçime eterek, „Uvrijer" de ve „Proletarski vospitalel" de basdırdım.

Men ajni halde maqaleler, mektybler mektebler icyn meraqlı olqan kitablardan parcalar da terçime etem. Mesela, „Pjat let Viborskogo doma kylturi" kitabından „balalar odası" bolygini terçime etdim.

Men, inqilabij jazıçılar ve ressamlar assotsijaşında, „SSSR dostları" çemjetinde ve MOPR da a'zam. Jaqında kommunist partijasına qabul etmeleri icyn ariza jazıb berdim. „Uvrijer" niñ işci qadın xaberçisim, „Uvrijer" qışda menim maqalelerimden qajrı 3 dane de hikajemi basdı.

Men balalar icyn bir pijesa ve xornen jırlamaq icyn eki tekst (sozler) jazdım, bundanda qajrı 3 perdeli bir pijesa daha jazdım ki, bonıñ yzerinde eki sene calışdım. „7 nojabr" adlı menim pijesamı parizde sıq sıq sahnaqa qojalar (ojnajlar).

R-ni QORCALAMAQDЬR

MEKTYB

içra etgenini kөryniz. Marusa arqadaşnьn bu mektybini, qahramança japoqan işlerini tazvir etgen bu mektybni toplaşyvlarьnьzda oqunьz, arqadaşlьrьnьzoqa anlatьnьz. Sizlernin mьnda nasьl kyreşgenleriniz haqqьnda ona mektyв jazьnьz.

Men jaşlьq ile haman her kyn degen daj imperjalist çenki ve faşizmge qarşь musahabeler japam. Men onlarqa oqumaqa, inqilabçь jazьçьlarnьn—„Mirovoj front“, „Vzgladi“, „Krasni Listok“ adlь kitablarьnь berem.

Men bytyn terçime etilgen sovet kitablarьnь satьв alam, cynki bu siznin işiniz, siznin qahramanlarьnьz, siznin janь dynjanьz ile tanьş etmek icyn jaxşь vastadьr. Men bu kitablarnь daqьtam, onlarnь oqujьm ve jada onlardan parcalar alьв hikaje etem. O kitablardan menim elimde mьna şimdi şunlar bar: Gladkofnьn „Tsement“ adlь kitabь, Lebedinskinin „Nedela“sь, Seraftimovicnin „Zelesni potok“, Fadejevnьn „Razlom“ (pijesa) sь, Dzon Tidnin „Dynjanь sarsьtqan on kyn“i, Şoloxofnьn „Tixi don“, Furmanofnьn „Capajev“ kitabь.

Ajni halda Ivanovsk sanajь, oblastьnьn toqumaçь qadьnlarь qьzьl atrjadlarьnь da hikaje etem. Arqadaşlar bizim işimiz icyn jaşamaq ve kyreşmek nasьl jengil ve gyzel. Men şimdi daha jaqьnda basьlьв cьqqan Marieti Şaginannьn „Gidro tsentral“ kitabьnь oqujьm. Men onь nasьl byjyk meraqnen oqujьm! kөresinizde!..

SSSR haqqьnda, hatta en jufacьq kөjlerde bile bileler, emekdarlar sovetler memleketine işancnen baqalar, onlar, siznin dynja atrjadь olqanьnьznь gigant işler japaraq byjyk muvaffaqijetler elde etgeninizni bileler.

Menim өzyme kelinçe—bytyn menim quvve im işci sьnьfь işine—onьn diktaturasь icyn inqilabij kyreşge berilgendir. Her vaqьt birlikde calьşьrmьz arqadaşlar. Siz—onda ekinçi beşjьltlьq çebhesinde, men mьnda—kapitalist halqasьnda.

Bygynge kelgenge qadar men MOPR-qa jedi adam, „Dostlar çem'ijetine“ sekiz adam çelв etdim. Delegat gөnderyv fondьna 25 franq topladьm. Otpuskam vaqtьnda men janь a'zalar çelв etmege calьşьrьm. Men siznin o byjyk işleriniz de nasьl muvaffaqьjetler daha elde etgeninizni bildirgen xaberlerinizi beklejim.

Her vaqьt sizinle birlikde, kommunizmnin bytyn dynjada qalib kelmesi oqrьnda.

Marusa

(„Rabotnitsa“ dan)

Qarasubazar „Janь dynja“ artelinin udarnigi Afize Ismajlova.

FIZKULTURA ve SPORTNEN

Bytyn emekdar qadьn, qьzlarnь sarьv alajьq!

Turmьşьmьzda kulturanьn pek вyjyk muvaffaqijetleri oldьqь inkar etilmez. Bunьnle muvazij suretee vçudьmьznьn ajrь azalarьnьn kulturasьnь da inkişaf etdiryv meselesine zijade diqqat etmek kerek. Bu, вaxsus—fizkultura ve sportdьr. Vuçudnьn her вir mucesinin normal şeklinde өsmesi, anda qannьn normal hareket etmesi, çigerlerge temiz havanьn da normal mьqdarda kirmesi lazim. Zira, sosijalistik japьçьlьqda—kerek istihsalda ve kerekse fikrjj emekde calьşqan вir emekdarnьn, işnin aqqьndan kelir dereçede saqlam, cevik olmasь zarurij. Bu çymleden, san'at xanelerde ve kaвinetler de işlegen işci ve emekdar qadьnqada өz vçudьnь saqlamlaşdьruvda вytyn ted вirlerge myraçiat etmek lazimdir.

Şimdi jaz mevsiminin en mahsuldarlь vaqьtь. Ondan fajdalanьв qalmaq kerek. Şu jerini xatьrda tutmalьki, stanok вaşьnda jedi saat turuв calьşqan qadьnnьn vçudь her вir taraflь inkişaf etmej. Jani,—murettiвlik jàpqan вir kimsenin ellerinin muskullarь zijade quvvetlendigi kiвi, ajaq ystynde coq turdьqьndan seвeв, ajaqlarьnda qara qan toplanьr—hareket zaiflar. Ajnь вunьn kiвi kolxozda tytyn aranlarьnda вaqdaş quruв, tytyn tizgen kolxoznitsanьn da elleri quvvetlenir, faqat tyвde toplanьв turqan ajaqlarьnda ise passivlik, zaif qan hareketi olur.

Bundan şu netiçeni elde etmeli. Fizikij emek de fizkultura talaвlarьna hic вir veçihle tam çevaв вeralmamьz. O seвeвden fizkultura ve sport hareketini zijade kenişletmek ve вunьn tөgereklerinde her işci ve kolxozçь qadьn faal iştirak etmek kerek.

Qaranlьq, havasьz odalarda turmamalь. Parklarqa, вaqcalarqa, mejdancalarqa cьqmalь, вeden hareketlerine qoşulmalь. Suvdan, kyneşden fajdalanmalь.—Işte, вu—vçudnьn kulturasьdьr.

Bu sene rajon fizkultura teşkilatlarь kolxoz ve sovxozlarda sport tөgereklerinin işini aktivleşdiryyde myhim muvaffaqijetler elde etdiler. Ondanda qajrь, rajon merkezlerindeki istihsal oçaqlarьnda aktiv iş kөrgen вir coq fizkultura ve sport tөgerekleri вarlar.

Bu sene aprel ajьndan ijyn ajьna qadar Qьrьmda 1051 adam „GTO" znacogьna norma вeryv işine kirişdi. 305 adam normanь tamamьnen вerdi. Bu myddet icinde fizkultura teşki-

„Dinamo" çьlar fizkultura vaqtьnda (Aqmescid).

Bytyn boş vaqtьnьznь temiz havada, deniz, özende kecir, jaz kyneşinden fajdalanьnьz. Resimde: OPT-nin Almadaki „Bazarçьlqa" bazasьnda rahatlanuv.

latlarьnda 201 adam artdь. 2 dane valejbol mejdancasь, 1 sport mejdancasь, ve 1 danede sport zalь japьldь. Mesela: Sovet partija mektevi janьnda mejdanqa ketirilgen 3 dane fizkultura brigadasь şef kolxozlararьna ketib byjyk jardьmlar kösterdiler. Demir jol kollektivi kolxozlarda otav işine myhim jardьm japdь. 9 numeralь maşina japьçьlьqь zavodьnьn fizkultura kollektivi kolxozlarqa barub, sport tögerekleri, kytyвxaneler teşkil etdi. Ajnь vunьn kibi, Avtodor ve Avtoşkolada kolxozlarqa byjyk işler japdьlar.

Qarasuvbazar rajonь kolxozlarьnda ve şeherinde tatarlardan sport tögerekleri mejdanqa ketirildi. Sacuv vaqtьnda 3 dane fizkultura brigadasь teşkil olundь. Kefede fizkultura instruktorlarь kolxozlarqa pekitildiler. Fizkulturnikler köj xoz aletlerini tamir etdiler. Jalta, kefe zaxire sovxozь, „Trensu" sovxozь, Aqjarda fizkultura hareketinin jaxşь netiçelerini kördik. demek Qьrьmda fizkultura, xozajstva japьçьlьqьna byjyk jararlьqlar köstere bildi.

Istihsalda ve kolxoz, hem sovxozlar da qadьnlarnьn bunda iştiragini daha zijade artdьrmalь. **Her işci ve kolxozçь qьz—„emek ve mudafaaqa hazьr ol" znacogьnь qazanmaqa borçlь. Bunьn ise fizkultura tögereklerine qatnamaq, instruktornьn köstergen normalarьnь bermek (bir kereden muvaffaq olunmasa, bir coq idmanlardan son) ve tögereknin faal azasь olmaq ile elde etmek mymkyn ve kerekdir.**

Rahatlьq kynlerinde kyneşde bulunmaq, özen ve göllerde sport hareketleri japmaq, ve netiçede onь kytlevij hareketge cevirmek kerek. Bu sene fizkultura oquvьndan eki miljon adam kecirmek ve norma qabul etmek, ve fizkultura hareketi iştirakcilerini 10 miljon adamqa cьqaruv vazifesi tura. Bala fizkultura çemijetlerine 6800 bala çelb olunaçaq. Bu vazifeni eda etyvde jazьn suv ve jengil atletika hareketlerini zijade çanlandьrmaq kerek. Kecen senenin qьşь mylajim oldьqь halda, fizkullura hareketindeki netiçelet osal ediler. Demek, daha kytle ile calьşmaqa bilinmej. Bu çymleden, kerek sanajь'da ve kerekse kolxozda emekdar qadьnlarnьn fizkultura işine jaqьn kelmesi ve onь her kyngi işinen bir tutub, sevmesi kerekdir. Qadьn fizkultura tögereklerinden jaxşь netiçeler köstergenler joq degil, Aqmesçid ve Jaltada bu sahada myhim işler bar. Mahallij fizkultura kollektivlerinin instruktorlarьnьn her dersine iştirak etmeli, bir-eki hareketle qalmaj, fizkultura tögereklerinin bytyn programьnь tafsilatlь kecmeli, Istihsalda her udarçь qьz—udarçь fizkulturnitsa olmalь. „GTO" her udarniknin kokreginde olmalь. Bejleçe dynja spartakijadasьna hazьrlanuvda emekdar qadьnlarnьn aktiv iştiragi olsьn.

Erivanlь.

Mytexassьs qadьn kadrolarь hazьrlavoqa ehmijet artsьn

Sotsjalist japьçьlьqьnьn birinçi beşjьllьq planьnь ømyrge keciryv kyreşi ve muvaffaqijetle içra etilyvi, qadьnlьqnь ev esirliginden qutaruv çebhesinde byjyk işler køsterdi ve bu meselenin cezilmesinde, hal olunmasьnda pek byjvk rol ojnadь. Işci ve kolxozçь qadьnlьqnьn byjyk bir qьsmьnь bu japьçьlьqda faal suretde iştirakleri, sotsjalist japьçьlьqьnьn hal etiçi çebhelerinde jolbaşçь işlerde calьşmalarь, bona byjyk ve id'asьz bir delildir..

Bu son jьllarda şeher istihsalina ve køj xozajstvasь işlerine qadьnlarnьn çelb etilmesi, kynden kyne øsmekde, ajni zamanda işci fakulteleri, texnikomlar, Fabrika zavod mektebleri vastasile, orta dereçe hazirlikli qadьn kadrolarьnьn sajьsьda artmaqda

Alij dereçede bilgili kadrolar hazьrlav işine kelgende bizim Qьrьmda daha pek coq eksiklikler kørylmekde. Sojuz køleminde jьl jьldan alij mektеblerde qadьnlarnьn sajьsь toqtamadan artqanda, bizde Qьrьmda ba'zь bir durqunlьq ve hatta bazь bir mektеblerde ise, sajьnьn eksilgenini køremiz. Ajtqanlarьmьznь tasdiq icyn şøjle bir misal alajьq: Qьrьm pedagozij instutьnda 1930-31 oquv jьlьnda 466 qadьn oquqan olsa, 1931-32 oquv jьlь 316 qa tyşkendir. Bu hal başqa vuzlarьmьzda da son dereçe qanaatsьz bir halde. Alij Komunist køj xozajstva mektebinde hepsi 43 qadьn olьb II, 5%-nь teşkil ete, køj xozajstvasь institutьnda 37 qadьn bardьr. Bir dereçe qanaatlendiriçi vazьjet jalьnьz medinstitutda kørylmekde. Bilxassa jerli tatar ve azlьqdaki milletlernin qadьnlarьna kelgende, onlarnьn sajьsь bu juqarьda sajьp kecgen mektеblerimizde daha da azdьr.

Øgymizde turqan 1933/34 oquv jьlьnda рlan mevçyві Pedagozij institutьna 150, Alij komunist køj xazajstvasь mektebine 30, sovet partija mektebine 48 qadьn qabul olunaçaqdьr. Bytyn bu mektеb ve institutlarnьn oquv işlerini başlamalarьna, sajьlь kynler qaldь. Lakin qadьnlar tarafьndan bu mektеblerge kirmek icyn berilgen arizalarnьn sajьsь plannьn toldьruv işinin son dereçe zaif kitkenini køstere. Ijylnin 16 sьnaçek Pedagozij institutьna jalьnьz 14 qadьn tarafьndan ariza berildi. Sovet partija mektebine **hic bir arizada kelmedi,** degerlerinde de vaz'ьjet bunьn kibi.

Alij mektеblerge qadьnlarnь çelb etyv meselesinin bøjle aqьr bir vazьjetde olqanьna baqmadan, azda olsa mahallerde berilgen arizalarnьn, komsomol komiteleri, xalq myarif şu'beleri ve daha başqa rajon teşkilatlarь tarafьndan kerek jerlerine gønderilmegeni faktlarь coqdьr. Bu vazifenin bøjle aqьr suretde ilerilemesine sebeb; bir tarafdan mahallij teşkilatlarnьn sijasij ehmijetke malik olqan hazьrlikli qadьn kadrolarь hazьrlav işine kerek qimet ve

Bu eki resimde: Aqmesciddeki demirçiler mektebi talebeleri ders vaqtьnda.

ehmijetni bermejyvleri ve bu mesele etrafında işçi kolxozçь qadьnlьq arasьnda kitlevi anlatuv işleri soп derdçe zaif alьnьb barьlqanь olsa, ekinçi tarafdan da kerek partija komitetleri ve kerek ise sovet teşkilatlarь janьnda bulunqan qadьn sektorlarьnьп bu işge iştirakleri olmaqanьdьr.

Qadьnlardan alij dereçede bilgili mytexassьslar hazьrlavnьп sijasij ehmijetini taqdьr etgen, oblast partija komitetinin qadьnlar sektorь Qьrьm merkezij Içra Komitetinin qadьn işleri sektorь ile baraber, bytyn mahallij partija komitetleri, Şeher sovetleri, rojon içra komiteleri janьnda bulunqan qadьn işleri sektorlarьna bir sьra amelij jollar kөstergen ve nazar diqqatlarьnь bu mesele etrafьna çelь etken mektub jolladь.

Bu mektybde qadьn sektorlarьnьn nazar diqqatlarь Alij dereçede mekteblerge kirmek icyn berilgen arizalarnь rajon teşkilatlarь tarafьndan sun'i suretde tutuv ilę kyreş, alij mekteblerge qabul şartlarьnь bytyn delegat toplaşuvlarьnda, deputat gruppalarьnda, sovet seksijalarьnda işlev, oqumaqa kitmek istegen qadьnlarqa turmьş şeraitleri doqurmaqa jardьm etyv vazifeleri etrafьna çelь olunmasьnь kөstere.

Zurnal idaresi өzynin bytyn oqujьçьlarьndan 1933-34 oquv senesi icyn alij mekteblernin qabul planlarьnda qajd olunqan qadьnlarnь çelь etyv kontrol raqamlarnь toldьruv işinde faal suretde iştirak etmelerini istej.

R. B.

Sьnьfij duşmannьn aksliklerine qatьj otpor berilmelidir

„Janь Dynja" gazetasьnьn ijyl 29-da cьqqan numerasьnda „qadьn emegi teşkilatlandьrьlmaqan jerde" serlevhasь altьnda, Eskenderli arqadaşnьn maqalesinde, „Janь Dynja" kolxozьnda (Celebiler kөji. Lenin rajonь) qadьn emeginden fajdalanuvnьn soп dereçe osal olqanь jazьla.

Bu maqaleden acьq anlaşьlqan mes'elelerden biri de, kolxoz pravlenijesinin istihsal planь kolxozda olqan bytyn calьşmaqa jaraqan quvvetni kөzge almaqanь ve alьndьqь taqdirde, o plannь toldьruv icyn kyreş olmaqanьdьr. Cynki 20 hektar mьsьrboqdajdan 10 hektarьnьn jalьnьz bir kere capalanmasь, 10 hektar pamuqnьn 9 hektarьkene kijik otlar icersinde qalqandьr.

Açeva bu nicyn bөjle oldь?

1. Kolxoz pravlenijesi, kolxozda olqan 35 balanь sarьb alaçaq daj bir jasla ve jada ploşcatka acmadь.

2. Sьnfij duşman tarafьndan, sotsjalist mahsulьnь qajьb etmek icyn, bala jaslasь ve ploşcatkalarьna qarşь alьnьb barьlqan teşviqatnьn өgyni almaq icyn kolxozçь qadьnlar arasьnda bala baqcalarьnьnl qadьn emegini sotsjalist mahsuьnь tьmar icyn bir tamam azad etyv, işinde byjyk rөl oynaqanьnь anlatmadь.

3. Qadьn emgini kolxoz işine çelь etyv jalьnьz şu ve ja bu kolxozçь dadьnqa emek kyni jazmaq maqsadь olmajub umumen kolxoznьn sacuvlarьnь abramaq icyn kerek olqan işci quveti ile ançaq kolxoznьn icki quvvetlerinen fajdalanmaq kerekligi bunьn ile kolxoznьn teşkilat—xozajstvaça qavileşmesine çelь olaçaqьnь keniş kolxozçь qadьnlьq bir tarafda tursun pravlenije a'zalarьnь өz qadьnlarьna bil anlatmadьlar.

4. Rajon teşkilatlarьnьn bilxassa rajon mearif şu'besi, saqlьq saqlav su'besi ajni zamanda kerek sovet ve kerekse partija komiteti qadьn sektorlarьnьn kerek dereçe bu kolxozqa kөz taşlamadьlar.

5. Işde „janь dynja" kolxozьnda qadьn emeginden fajdalanmajuvьnьn esas sebebleri kolxoznin pravlenijesine Stalin arqadaşnьn „sьnfij duşmannь kolxozlarnьn tьşьnda araşdьralar, onlarnь elinde mьltьqь olqan çanavar çehreli, iri-iri tьşlь, qalьn çelkeli insanlar qьjafetine araşdьralar. Kulaknь, bizim onь plakatlardan kөrib bildigimiz qijafetinde arqadaşdьrlar. Lakin bөjle kulaklarnьn bulunmadьqь coqdan. Onlarnь kolxozdan uzaqda araşdьrmaq lazim de gil, onlar kolxoznьn өzinde oturmaqda ve onda kladofkaçь, zavxoz, scotovod, sekretar ve ilaxiri vazifelerini işqal etmekdeler" degen sөzlarni xatьrlatmaqle, açele suretde fikirini, toplab, sьnfij duşmannьn cьqьşьna az bir vaqьt icersinde jasla jaxud ploşcatka mejdanqa ketirib, bytyn 35 balanь sarьb aluv jolьle, bytyn calьşmaqa iqtidarь olqan kolxoz qadьnlarьnь işke çelь eterek 20 hektar mьsьr boqdajnь, 20 hektar pamuqnь jalьnьz qajьb oluvdan qutaruv degil kejfijetli ve jyksek mahsul elde etyv jolьnen kerek olqan atpornьn berilmesi istenile.

R.Z.

Idareden: Seitler rajon partija komitetinin qadьn işleri sektorьnьn bu kolxozda qadьn emegini teşkilatlandьruv icyni çiddij tedbirler qabul etmesini beklejmiz.

STANOKLAR QЬZЬ

(Poemadan parca)

Sesin qoşub
Stanoklar sesine
Master ajta
Mavь kəz Ajşesine:
— Hajdь qьzьm,
Zararь joq
Cьqmasaqda pererifge,
Urajьq tek
Soŋ darbeni
Kenişlegen prorifge!...

Qьzqьn işler
Icersinde janьdan tuvub,
Fidan kibi
Əsgen Ajşe
Çevab bere
Majlь beznen
Stanogьn betin çuvub.
Kycim əse,
Manlajьmdan
Ter tamьzьb
Demirlerni dəggen sajьn.
Kycim əse,
Əz kycimni
Beş—jьlьqnьŋ
Devlerine təkgen sajьn,

— Babacьqьm
Doqru, doqru.
Joq zararь
Cьqmasaqda pererifge,
Tek urajьq
Soŋ darbeni
Seximizde
Tamьr atqan prorifge!...

Doqru elbet,
Bizlermiz de,
Keclej jatub
Erte turub,
Udarnikçe
Qьzmet etgen jazьn-kyzin...
Bizlermiz de,
Tabiatnьŋ
Çygenini anlь burub,
Bolşevikçe
Denişdirgen jerin jyzin...
Babacьqьm,
Bizlermiz de,
Udar işniŋ
Batьrlarь—komsomollar.
Baqsa nasьl
Usta jasaj.
Byjyk deniz
Gigantlarьn kycli qollar...

Babaj, babaj
Ajtsa çanьm,
Kimler bilmej
Birinçisin
Qьzьl Qьrьm adasьn?
Kimler kərmej,
Kimler bilmej
Morzavodnьŋ
Al bajraqlь
Komsomollar brigadasьn?
Ajtsa, ajtsa!...
Kimler bilmej
Leninçiler
Əz planьn
Qahramança toldьrqanьn?
Ajtsa, ajtsa!...
Kimler, kimler?...
. . . . . .
. . . . . .
. . ajsa babaj,
Plan tolsa
Insan çoşa;
Sevincinden
Bilmej asьl boldьrqanьn!...
Plan tolsa
Sevincimden
Janь hisler
Tolqun kibi ojnaj icimde!...

Plan tolsa
Sevincimden
Janь hisler
Vulkan kibi qajnaj icimde!...

* * *

Gudok sesi.
Sex icinde
Ba'zьlarь „prorif"! deb,
Ba'zьlarь
Çiberilgen jenin tireb,
Cevrileler
Şen Ajşege kylymsireb.
Ajşe ajtqan
Celik sesli
Bu sözlerni dinlej berib,
Artьq esli
Master Qadir
Sözin başlaj el kəterib:
— Maqsadьmьz
Toldьrmaqdьr
Beşni—dərtde...
Boldьrmajьb calьşьrьm
Bolsamda men
Elli dərtde!...
Hajdь jaşlar,
Hajdь, hajdь!...
demesinen,
Brigadadan:
Asan, David.
Şura, Çavid.
Qьcqьralar
Əzlerinin gyr sesinen.
Arqadaşlar!...
Doqru, doqru.
Joq zararь
Cьqmasaqda pererifge,
Tek urajьq
Soŋ darbeni
Seximizde
Tamьr atqan prorifge!...

Moskva, 1932.

Tabурnьn cөlge temel qurqanь endi bir haf tanь kecdi. Onlar anda aşaj, jaşajlar. MTS-den kelgen harman maşinasь geçe de calьşa. Şajja, aşlьqnь tez-tez tьmar etip, en başda devletge borçnь bermek kerek. Anda son, hykymet tarafьndan kөsterilgen urluq ve diger fondalarnь ajьrqandan, MTS-ge de traktor ve başqa maşina kiralarьnь bergen son, kolxozda emek kynleri icyn haqnь pajlaşmaq kerek. Bunьn icyn de ekinni pek tez tьmar etip taşlamaq kerek. cөlge taburnen cьqmasan, iş vaqtьnь ьzanqa qatnamaqnen kecirsen, calt tьmar kecike.

Afize jenge de tabnrqa cьqdь. O, mьnda aş pişire. Onьn pişirgen aşь pek lezzetli ola. „Ьrьm etemi", ne japa, onьn pişirgen aşьnь aşasan, tap parmaqьnnь jalajçaqьn kele.

Dyn tazelikge qabaq dolmasь jasadь. Jasadь dep onьn hepsini o, tek bir өzi jasamaj. Onьn eli astьnda eki qadьn daha calьşa. Qabaqnь temizlemek, qartop artlamaq kibi işlerge pionerler de jardьm eteler. Hepsi udarnik olub işlejler, lakin 96 kişige kynde 3 menzel aş hazьrlemekde qolaj iş degil.

Afize jenge өzinin alьtmьş eki jaşьna baqmaj, mindercigini, jasdьq ve jorqanьn alьb, taburqa, kөcdi. Anda, „balalarnьn" janьnda kөkdeki jьldьzlarnьn çьlb-çalьb kөz qьmqanlarьnь baqьb, temiz havada, harman maşinasьnьn bir az uzaqdan kelgen gumbirdisini dinleb jatmaq, ne qadar da xoş!

Afize jenge kolxozda her kesge, pionerlerden alьb saqallьsьna, qada „balalar"—dej.

Afize jenge, her ne qadar taburqa kөcse de her ne qadar tabурda jaxşь olsa da, lakin onьn tavьcьqlarь kөjde qalqan edi. Ebet 2-3 haftaqa olub, kymesni de kөcyramazsьn ja! O, „balalarьnь" aqşamlьq aşatqan son, bir cьrьm etib ala da, jarь giceden turub, kөjge tavuqlarьnь baqmaqa qajta. Onьn ba'zь vaqьt, tek ekin qaravullaqan bekciler kөreler. Hatta ba'zьlarь kөrmej, dujmaj da qala, cynki onlar o zaman, tavuq arpa cөplegen kibi, өz burunlarьnen coqьjlar. Ja'ni juqlajlar. Afize jenge onlarnь eslese, sөz qoşa, juqularьnь ujandьra, muqajьt olmalarьnь, cynki kөjde „unsurnьn„ daha bysbytyn bitmegenini ajta. Bu „unsurlar" өzleri ja işge hic de qoşьlmajlar, jada qoşьlsalar, şaj, enqastan qoşulalar, haman muqajьt olmasan, xьrsьz mьşьq kibi javaşdan soqula qapa da qacalar. Kecenlerde bunlardan ycyni tutub ştrafladьlar, lakin jine baş olmaj, kene calalar, lşte bunьn icyn jenge juqlaqan bekcilerni kөrse ujanta.

O, tavuqlarь icyn qajqьrmaj. Onlarnь calmazlar, daha doqrьsь calamazlar. Onlar kymesnin janьna bile baramazlar. Cynki ev aldьnda citden өrme kymesnin qaravulь bar „Aqman" ja'ni jengenin aq iti azbarqa kimseni soqmaz. Lakin kinede olsa, tavuqlarьnь, bir kөzden kecirmegençe, onlarnьn kyndyz qozlaqan jьmьtalarьnь çimaqança, jengenin jyregi tьnьclanmaj. Doqrь „Aqman" jьmьrta aşamaj, daha bundaj arsьzlьq etgeni joq. Lakin, etmedi deв de, itgө ьşanmaq olьrmь? Jyregine batmaqan ba'zь insanlardan şeklenesin, itden şeklenmejçeksinmi? Ba'zan „ymid etmegen tąşьn baş jarar". Bir kişini ьrьzlь-namuslь bellejsin, lakin bu ьrьzlь kişinin kynlerden bir kyn өjle bir ьrьzsьzlьq japa ki, şaşa da qalasьn. Mьna eki kynden berli taburda „berberler" pejda olqan degen bir xaber çajradь. Bu „Berberlernin" sen ьrьzlь bellegen kişilerinden biri olmaqanьnь qajdan bilesin?

Jenge bu xaberni işitgen son, coq tyşyndi. Hem tyşyndi, hem de qьzdь. Sen geçeni kyndyz ete, calьşasьn, syre, sacasьn jaqmurqa, suvьqqa qalasьn. Ama nasьldьr bir onmajçaq kele de, senin bin zahmetlernen asraqan şejini ala da kite. Hem kimnin malьnь cala? Kolxoznьn! Bytyn çemaatnьn, jengenin bytyn „balalarьnьn". Bunьn icinda jengenin өzinin de hissesi bar da!

Merjem jengenin pişirgen lezzetli aşını aşap, aşap tojamajlar

Jenge bojqa jetgen aşlıqlar arasından hem kete, hem de tyşyne: „Ax, dej, „berberni" tutıp menim elime berseler de! Men maşanı qızdırıp, eki janbaşına birer maşa basar edim, bir daha ölgençek kolxoz malına el uzatmaz" edi dej....

Jenge evine jaqlaşqanda, onın ajaq davışını sezip, „Aqman" qoradan özini atdı. Jengenin ajaqlarına sıjpandı, jaltaqlandı, qujruqını burqaladı,

Afize jenge „Aqmannı" sevse de, lakin onın, özine oqalanmasından haz etmej edi. Her vaqtinki kibi şimdi de:

—Hajdı, hajdı, syjkelme nişaretli, pirelerini juqdırısını!—dedi.

Köpek onı anlaqan kibi, toqtap, qujrıqını burqalap, jengege jol berdi, özide onın peşne tyşdi.

Jenge kymesni joqladı. Tavıqlar onın kelgenini dyjip, juqı arasından „tamaq qırdılar" Onlarnın tekmil ekenlerini jenge bu „tamaq qırışlarından" anladı. Cal xoraz hatta qanatlarını bile qaqdı, ve baqırmaqa hazirlense de daha erte olqanını dujumnı, joqsa peşiman etibmi baqırmadı. Tavıqlarnın arasına jerleşdi ve tındı.

Jenge, kymes icindeki sepetni alışqır elinen qarmaladı, andan yc salqın jımırta alıp, evine kirdi. Evde de şej jerli jerinde edi...

* * *

Afize jenge, „evde de bir cırım etip alajım" dep, oçaq başına uzandı. Bejle jerge tijgeni kibi, özinin jorıqanını dyjdı. Ona arqası aqırır kibi keldi, lakin, beş daqqa son aqırı kecdi, ve o, közlerini jumdı.

Aradan jarım saat ja kecdi, ja joq ev artında saqt adımlaqan bir ajaq davışı işitildi. Bu pek terenden, sanki uzaq bir jerde, kelinen tuz dөggen kibi edi. Jenge közini acıp dinlendi. Birazdan ajaq davışı bir daha tekrarlandı, lakin bu def'a davış çesaretliçe edi. Jenge öz-özine:

—Canım, geçe jarısında menim evim altında kim çyre?—dedi ve javaşça turıp, ev artına cıqqan ve insan başı zornen sıqa bileçek qadar ufaq pençerenin perdeçigini aralıq etip baqdı. Tışda qaranlıq, ve hic bir şej körylmej edi.

— Tyşdir,—dep perdeni qapataçaq da, ajaq davış kene işitildi: bu defa bu davış tamam pençere janında toqtadı. Tışda ne qadar qaranlıq olsa da jengenin keskin közleri anda bir insan qıjafeti secdi. Bu qaraltı pençerege taba uzandı. Jenge baqmasında devam etdi. Qaraltının başı pençerege japışdı, hatta onın közleri bile parlap aldı. Eki uzun mıjqının pençereni sıjpaqanı da secildi.

Jenge öz-özine;

—Amid! —dedi,—lakin böjle kec bir zamanda Amid menim pençeremde ne japa?

Amid, jengenin qomşusı edi. Amid eki daqqa qadar betini pençerege tirep turqan son, jengenin juqlaqanına ışansa kerek, tınc adımlarnen öz evi betge, qaranlıq icine qajip olıp kitdi.

Bu hal jengeni epi tyşyndirdi. O, juqlamadı, ilki tan ışıqı jerni jarıqlandırqanqa qadar pençereden kitmedi, hep Amidnin kitgen tarafına baqıp turdı. Bu şejge onın aqlı bile jetmedi. Onın, jengenin pençeresinde ne işi ola bilir edi?

Şu kyni saba taburda bu geçe de boqdajlarqa „berber" tuşgeni xaberi daqıldı. Jengenin aqılına birden birge jıldırım kibi bir fikir keldi. O, başına kelgen bu fikirden hatta

utanьr kibi oldь. Hic olaçaq şejmi? Amidcyn bөjle bir şej tyşynile bilirmi edi. Lakin nasьlda olsa, bu fikir onь aqşamoqa qadar rahat braqmadь. „Kenede olsa, sьnab baqjьm" —deb tyşyndi.

Aqşam tabur jatoqan son, jenge adeti yzre japoqan cьrьmьn japmaj, doqrь evine qajtdь Tavьqlarьnь joqlaqan son iceri bile kirmejip, evnin Amidler tarafьndaki köşesine, qora tybyne cөkdi, ve bekledi. O nefes bile almaj, qulaqlarьnь dөrt kerib dinlej edi.

Eki saat qadar bөjleçe dinlendi. Ortalьq cьm-cьrt tek andan-mьnda cьr-cьr mazinlernin cьrьldьsь, pat da—satda ise өzendeki baqalarnьn vaqьldьsь işitile edi.

Afize jenge „nafile jerde qomşumnьn haqqьna kirdim," —deb. evine barьb jatmaqa hazьrlendi. Turdь, lakin şu arada jyregi uroanьnь işitdi, Dinlendi. Joq, bu jyrek urьşь degil de, dyn geçeki kibi, ajaq davьşь edi. Davьş kitgensajьn jaqlaşdь, ve jenge başь ystynde kimnindir pьşnab, kecgenini dujdь. Başьnь biraz daha өgge uzatьb, közlerini dөrt acьb baqdь. Nasьl bir qarь anterisi qoranь sьjpap kecdi. Jenge onьn peşinden başьnь köterib baqdь. Obatepe bir qaraltь, solьna aqsab kete edi. Jenge: „Amidnin qarsь, topal Anife!" —dedi.

Topal Anife өz evlerinin köşesinden burьlьb, qaranlьq icine kitdi. Bir daqqa son, ekinçi bir qaraltь kecdi. Jenge bunьn uzun ince bojьndan Amidnin oqlь ekenini tanьdь. O da şaj, ova tepe edi. Ycynçi qaraltь daha balaban, daha qambur edi. Bunьn uzьn mьjьqlь Amid ekeninde şek-şybhe qalmadь.

Yci de kecib, ev köşesinden burьlьb, qaranlьq icine singen son, jenge javaşça qoradan atladь ve Amidnin köşesine bardь. Anda, qomşunьn azbarьnda javaşdan, fьsьrdь işitile edi. Amid, fьsьrdьnen, kimnidir söge: „Dinsiznin balasь, az qaldь bizni tutaçaq edi", —dej edi.

Jenge qaraltьlar bulunqan jerde, bundan 5-6 jьl evel Amidnin urьsь olqanьnь xatьrladь, ve bygyn aqlьna jьldьrьm kibi kelgen fikrinin doqrьlьqьna işandь.

O, evine kirib, jьmьrtalarnь taşlaqan son, aburoa qajtmaqa erte olmasьna baqmadan, doqrь

Bu ve bonьn kibi „berber"—xьrsьz lar qatlь çeza almalьdьrar.

anda kitdi: „Taburda yc kynden berli mysafir olьb, „berberlerni" elge kecirmek işinen oqraşqan MTS palitotdeli nacalniginin jardьmçьsь komsomol Muratofnь tapdь. Muratof daha janь, kolxoz reisi ve brigadirlernen beraber cөlni dolaşьb qajьtqan, atьnь axьrçьqa teslim etib tura edi. Jenge onь bir cetge cekdi. Onьnnen on daqqa qadar sөjleşdi. Bu sөjleşyvden son, Muratof dөrt kişi alьb köjge doqrь ketdi.

Ekinçi kyni tabur yjle aşьna toqtaqanda, şu arada Amidni mahkeme etib aldь ve kolxozçьlar sөz birliginen xьrsьznьn kolxozdan cьqarьlmasьnь ve mahkemege berilib çezalanmasьnь talab etdiler. Bu talab jerine ketirildi, ve Amid, xorandasьnen bebaber şeherge jollandьrьldь...

Aqşam, tabur Afize jengenin lezzetli aşьna tojqanda, ona bir jerine eki evalla ajьtdьlar.

Afize jenge өglyginin uçьnen avьzьnь syrtyb, çiddij bir cehrenen:

—Aruv etdiniz, barsьn kolxoz malьna el uzatmaqnьn ne demek olqanьnь өgrensin, dedi. Son canaqьnьn tybynde qalqan ezik qar toplarьnь ekmekнen sipaqan saqallьqa burulьb:

—Tojdьnmь Asan? tojmaqan olsan, ber canaqьnь biraz daha qojajьm,—dөb Asannьn elinden canaqьnь aldь da, qazanlar jaqqa kitdi.

Hasene.

Jazda bala isallarь ve onlarle kyreş jollarь

Bir xalqnьn saqlьqь—başda bir, onьn өsyв kelmekde olqan nesilinin saqlamlьqna, onьn doqrь ve qavi bir suretde inkişafьna baqlьdьr. Jalьnьz saqlam өsgen bir bala, ileride devlet ve çem'ijet icyn fajdalь bir a'za ola bilir. Halbuki, balanьn xastalьqь vө bilxassa, onьn өlymi hem ailesi, hem de memleket icyn coq вyjyk вir zajь'dьr.

Bir memleketnin saqlьq saqlav işlerini, o memleket icerisindeki bala өlyminin dereçesile өlcemek mymkindir. Mesela, 1913 senesi medenij Avropa memleketlerinde her 1000—baladan (1—jaşьna qadar) 80—90 bala өlgeni halda, o zamanki Car Rusijesinde her 1000 balanьn 270—275-si өler edi. Sovet meditsinasьnьn bala өlymi ile kyreşyvi netiçesinde, bu sajь coq eksildi. Şimdi sovetler memleketinde her 1000 balanьn 180-ni өlmekdedir. Bir coq jьl icerisinde bu xsusda sovet meditsinasьnьn elde etgen muvaffaqijetleri qajet вyjyk olsa da, her halda bala өlyminin daha zijade eksilmesi icyn jalьnьz saqlьq saqlav idarelerinin calьşmalarь jetişmez. Bu kyreşde her emekdarnьn, bilxassa her ananьn aktif вir suretde iştirak etmesi kerekdir.

Bala өlyminin sebeвleri coqdьr. Bu sebeвler icerisinde **jazda bala isallarь** en birinçi sebeвlerden sajьlmaqdadьr. Jazda bala isallarь coq zijadeleşir, artar ve hatta epidemij[1] şeklini alьrlar.

[1]Bir xastalьqnьn xalq arasьnda pek keniş вir suretde çajramasьna—**epidemij** der.er.

Jaslide balalar aşdan evvel qollarьnь cuvalar.

Jazdaki bala isallarьnьn вir coq sebeвleri bardьr. Bu sebeвler icinde başda вir, havanьn sьçaqlьqьndan dolajь mikroвlarnьn coqlaşmasь, sytnin ekşimesi, bala vuçudьnьn zajьflaşmasь, mi'de ve iceklerniq өz vazifelerini jaxşь japьв olamamalarь ve ilax.. Bunlardan qajrь balanьn **içtimaij ve iqtisadij** vaz'ijeti de (jaşaqan jeri, aşь, ana ve вabasьnьn calьşuv şartlarь ve ilax..)—bala isallarьnьn coqlaşmasьnda вyjyk rөl өjnamaqdadьr.

Jazdaki bala isallarile kyreşyv eki jolnen alьnьв barьlmaqdadьr. Bunlardan вirisi—**şaxsij tedвirler**, ja'nij balanьn isalqa tutьlmamasь icyn her ananьn qullana вileçek en adij, en qolajlь tedвirlerdir. Ekinçi jol—**içtimaij tedвirler**, ja'nij balalarnь jazda isaldan saqlamaq icyn saqlьq saqlav idareleri tarafьndan qullanьlqan tedвirlerdir (jaslalar; bala konsultatsijalarь syt aşxanalarь ve ilax..).

Biz вu maqalede her anaqa өz balasьnь jazda isaldan saqlamaq icyn nasьl tedвirler qullanmaq kerek olqanьndan вahs eteçekmiz.

Jaş balalarda isal en zijade ana sytinen beslenmemekden ileri kelir. Jaş bala icyn en gyzel aş—**ana sytidir**. Ana syti balanь saqlamlaşdьrьr, quvetlendirir. Sьqьr sytinen beslejyv hic вir zaman ana sytinen beslejyvge oşamaz; bala hep xastaçan olur, isalqa tutьlьr ve soп-soпьna өlyв kiter. Faqat, bala **bilinib вaqьlmaqan taqdirde** ana sytinen вaqьlsa da xastalanьr, isalqa tutьlьr. Bөjle olmamasь icyn - - balanь вelli **myajjen saatllerde** emizmek kerekdir.

Aş balanьn mi'desi icinde 3 saat qadar вir zaman icinde hazm olunьr ve ondan sonra o iceklerge kecer. Onьn icyn, balanь **her 3—saatda** вir emizmek kerekdir. Demekki, вir coq analarnьn japqanlarь kiвi, balanь qьcqьrqan sajьn emizmek kerek degildir. Bala вir coq sebeвlerden tolajь qьcqьrьr, qьcqьrqan sajьn bala emizileçek olursa, onьn mi'desь tolar, aqьrlaşьr, aş hazmi вuzьlьr ve balanьn qursaqь aqьrmaqa вaşlar. Qursaqь aqьrmasь sebeвinden qicqьrqan balanь susdьrmaq icyn anasь kene emizmege вaşlar; netiçede balanьn içi tekmil вuzьlьr, isal вaşlar. **Jazьn kyni ise isal coq qorqьnclьdьr.** Açele tetвirler qul-

Balalar jaslada gyzel terbije etile saqlam suretde esdirileler.

lanılmajçaq olursa beş-altı kyn icinde bala zajıflar ölyb kiter.

Onun icyn, balanı kyndyz her 3—saatde bir, giçe ise—her 6—saatde bir emizmek kerekdir.

Eger balanın kesileçek vaqıtı jazqa rast kelse, hic bir suretle onı kökysden **kesmemelidir.** Cynki, kesilgen bir bala başqa şejler aşamaq meçburijetindedirki, o bu şejlerni hazm etemez, ici buzılır.

Ba'zan ana xastalansa, sıçaqı cıqsa balasını emizmege qorqar, bu doqrı degildir; balanı kene de emizmek kerekdir.

Jaş balası olqan ba'zı bir analar jeşillik ve jemiş aşamaqa qorqarlar, bu da doqrı degildir. Bu şejler aşalqanından hic bir zaman bala isal olmaz. Bil'aks, jeşilliklerde, jemişlerde bala vuçudı icyn pek kerekli ve fajdalı olqan bir taqım maddeler bulunmaqdadır.

Balanı isaldan saqlajçaq tedbirleden birisi de—kökslerni temiz tutmaqdır. Emizeçekde her ana **öz ellerini ve köklerini sabunle çuvmaq kerekdir.** Bu suretde el ve köksden balanın icini buzaçaq mikroblardan temizlenilir, balanın icine ketmez.

Bala altı ajlıq olqan son, onı javaş javaş aşatmaqa mymkindir. Lakin, bir coq analarnın japqanları kibi, cajnab qapdırmaq degilde, temiz savut icinde hazırlanqan aşnı temiz caj qaşıqı ile aşatmaq kerekdir.

Balanın aqlamaması icyn bir coq analar onın aqızına boş emizik (soska) qapdırırlar. Bu coq fena bir adetdir.

Emizlik jerge tyşer; onı kirli ellernen tutarlar; bu suretle bulaşqan emizlik balanın aqızına qapdırılır. Netiçede balanın ici buzılır, isal olur. Onun icyn, bu soj emizikler artıq bysbytyn köterilib atılmaq kerekler.

Bir coq kerreler balanın isalqa oqramasını tiş cıqarmasından körerler. Bu bysbytyn jalınış bir tyşynçedir. **Tiş cıqmasından ne sıçaq köterilir, ne de isal olur.** Eger tiş cıqarqan zamanda balanın içi kitse ve sıçaqı köterilse—bu balanın xasta olqanını kösterir.

Balanı jazda isaldan **saqlamaq** icyn her ananın qullana bileçek en adij en qolajlı tedbirler işte bundan ibaretdir. Xastalıq mejdanqa kelmezden evel onun ögine kecmek hem qolaj, hem de uçuzdır. Balada artıq isal başlaqan son qullanılmasa kerek ölqan tedbirlerden biz mında bahs etmedik; zira onlar artıq doktorqa aiddir. Onun icyn, isal janı başlaqanınen bala mutlaqa doktorqa kösterilmek kerekdir.

Jazda bala isallarile kyreşyv xusında saqlıq saqlav idarelerinin qullandıqları **içtimaij tedbirlerden** keleçek bir maqalede ajrıça bahs etermiz.

Analar! Doktor Kurkci arqadaşının bu maqalesini gyzel etib oquñız, bir birinizge anlatınız. Balalarınızın doktornın köstergeni kibi baqınızda, bala xastalıqlarınen kyreşiniz. Saqlam nesil jetişdiryv icyn kyreş—her bir ananın, her bir emekdarnın işidir.

Seherge kolxoz bazarьna kelgen balalь kolxoznitsalar iсyn jasli acьldь. Mьnda balalarnь aşata, juvundьra ve juqlatalar.

JAŞ NESIL ICYN QAJQЬRBЬNЬZ

Balalarnьn savlьqьn saqlav—baş vazife

Jalta. Qьzьltaş köji „Airoflot" kolxozь janьnda sijasij medenij syretde terвije etilerek, saqlam sotsializm japьçьlarь hazьrlajьçь eki bala my'essesesi olьв, jaslide 185 mejdancada ise 95 bala olmaq yzre вytyn kolxoz balalarьnь kendi etrafьna çelв ete вildi.

Jasli ve mejdancanьn bulundьqь вina, bala evi icyn pek kelişikli olьв, jaslige kerek olqan kravat, jataq taqьmь, camaşьr ve ilaxri şejlernen keregi miqdarda temin etilgendir.

Bu her eki вala evlerinde de calьşqanlar mydirlerden вaşlaв, вala вaqьçьlarьna qadar maxsus вala terвijesi haqqьnda ma'lymat elde etingen, hazьrlьqlь adamlar olun, өz işlerini severekden calьşalar.

Jaslide вalalar 1-2 ajlьq baladan вaşlaв, 3-ja şьna qadar

Aqmesçid. Bizim „Gyl" kolxozьnda qadьnlar quvvetinden tekmil fajdalanmaq maqsadьnen 20 balalьq jasla ve 30 balalьq mejdanca mejdanqa ketirildi.

Jasla ve mejdancanьn bulundьqь вina, вaqca icinde, gyzel havalь вir jerde olun, jaslada medenij syretde terвije etileçek balalar icyn coq kelişiklidir.

Jaslada temizlik, terвije ve nizam qana'atlendiririlik dereçede, meditsinanьn istedigini temin ete вileçek kiвi olqanьnь вallarnьn el, ajaqlarьnьn, urвalarьnьn ve daha tөşekcamaşьrlarьnьn, ilaxri kiвi şejlernin temiz olmasь kөsteryв turmaqdadьr.

Aşlarnьn kejfijetine kelgende вalalar mejancasьnda aşlar kynde 4 kerre vaqtь vaqtьnda, kejfijet çihetindende jeterlik dereçede olsada, ajnь aşlarnьn jasla вalalarь icynde hazьrlanmasь, jasla вalalarь icyn вytyn zarardar.

Jalьnьz ana sytinen jaşajçaq вalalarnьn sьqьr syti ve umumij вalalar icyn pişgen jemek le вaqьlmasь, onьn өzerinede analarnьn ise saвa taşlaв ketiв, aqşam evine qajtqan vaqьtda вytyn kyn вojь ekşiв qalqan syt ile вallarьnь emizmeleri, вalalarnьn isal xastalьqьndan ajьnmamalarьna sebevçi olalar.

Kolxoz idaresi ise вu halnь kөre turuв, jaş вalasь olqan qadьnlarqa 3 saatda вir kitiв, вalalarьnь emizmege şarait doqьrmaj.

Bizim vazifemiz jaslalarda terвije olunqan вalalarnьn saqlam olmasьnь elde etmekdir. Onьn icyn „Gyl" kolxozьnьn jolвaşçьlьqьnьn vazifeside вu вalalarnьn saqlьqьnьn qorcalamasь icyn вytyn tedвirlerge kirişmek, gyzel şarait doqьrmaqdьr.

Hyrmiz Mamutova

Bytyn eglençe ve ojunçaqlarь вalalarnьn jaşlarьna kөre ujdьrьlьв alьnqan. Hatta mejdancadaki вalalar icyn radio вile вulunmaqdadьr.

Aşlarnьn kejfijetine kelgende kenede doqtornьn soveti ile her kyn saqlam вallardan вaşlaв, ajrь-ajrь xastalarqa вile xastalьqlarьna kөre aş hazьrlana. Aşlar вalalar icyn jetişerlik olqanь kiвi kejfijet çihetinden de jaxşьdьr.

Bizde, jasli ve mejdancanьn maqtalaçaq kiвi вir jeri daha olsa o, da şu ki, şimdi вereketni toplav kompanijasь vaqtьnda вalalarnьn tөgerek kyn вojь jaslide вulunmasь, analarnьn sotsialist tarlalarьnda вolвol calьşmalarьna şarait doqurьlmasьdьr.

Aвiвe Oça

Mejdanqa ketirmekle iş bitmej

Baqcasaraj. Byjyk Qaralez kəji „Voroşilof“ kolxozь janьnda jaslai ve balalar mejdancasь teşkil olьnqan edi.

Jaslai kolxozda olqan 1 jaşьndan 3 jaşьna qadar bytyn balalarnь kendi etrafьna çelb etgen olsada, 1 jaşьna qadar balarnьn da coq olqanьna baqmadan, bunlarqa qarşь bir careler kərilmej. Bunьn neticesinde kolxozda işci quvveti jetişmegen bir vaqьtda, jaş balalarь sebebinden pek coq analarnьn evde oturmalarь kolxoz icyn byjyk bir zarar ketiredir.

Jaslide calьşqan mydire ve myrebbijeler balalarnьn terbijeleri ve jaslanьn temizligi icyn keregi ehemijetni berib calьşsalar da; jaş kravat, təşek, jastьq jataq camaşьrlarьnьn jetişmegeni, kerek olqan şaraitnь doquramaj. Cynki bir kravatda bir qac balanьn jatmasь juqlatьlmasь, jaxudda kravat jetişmegeni icyn balalarnьn belli bir vaqьtda juqlatьlmaqanь meditsinanьn isteklerine çevab beramaj.

Aşlarnьn kajfijeti hem jaslide ve hem de mejdancada pek jaramaj olmasь doqrьdan doqrьqa balalarnь jasli ve mejdancadan suvundьrmaqa sebebçi ola. Bunь kolxoz idaresi kərse de, bizim sytimiz ve jaqьmьz joq deb kəz cuma.

Diger bir myhim eksiklik daha, 80 bala icyn jaslide hic bir ojunçaqnьn bulьnmamasьdьr. Bunьn sebebinden balalar byjyk çan sьqьndьlarь kecire, napaçaqlarьnь bilmejler.

Ajnь bu halnь mejdancada da kəremiz. Mьnda mureббije balalarnьn terbijesinen pek az ve jaxutda hic meçqul olmaj, bytyn kyn bojь balalar jollar icinde gezmeleri analarnьn calьşuvlarьna byjyk keder ete.

Şimdi kolxoznьn əginde mejdancanь bala terbijesinden anlaqan jaxşь bir myrebbije ile te'min etmek mes'elesi tura. Bu iş jerine ketirilmeli, aşlarnьn kejfijeti ejileşdirilmeli, buna ise şarait bar ve ajnь zamanda hem jasla ve hemde mejdanca diger kerekli eşjalarle de te'min etilmelidir.

Sajde A.

Evelden hazьrlьq kərilmegen

Aqmeçid „Trudovoj oktabr“ zavodь jazlьq iş mevsimi vaqtьnda, işçilernin bir eki qat daha zijade artaçaqьnь kəz əgine alьb bytyn işçilernin balalarьnь jasli ve mejdança etrafьna çelb ete bilmek icyn, jasli ve balalar mejdançasьnь kenişletmekni təşyngen.

Şimdi jasli de 40, mejdancada ise 83 bala olmaq əzre, hepsi 123 bala bar.

Mejdancaqa kelgende bunьn jalьnьz əzinde 130 bala olmaq kerek oldьqь halda, biz mьnda jalьnьz 83 bala kəremiz.

Bizge bu sajь birinçide mejdanca kendi etrafьna bytyn balalarnь çelp etib olmaqanьnь kəstergeni kibi, ajnь zamanda mejdancada balalarqa keregi şarait doqurulmajuvь sebebinden pek coq balarnьn mejdancadan suvunqanlarьnь da acьq kəstere.

Ekinçide ise jasli ve mejdancanьn mydiresi əginde jaslini kenişlendirmek mes'elesi turqan bir vaqьtda jaslage kravat almaq icyn berilgen aqcanьn (kravat jetişmedigi halda) başqa şejlerge masraf etmesi, ajnь bunьn kibi təşek, jasdьq ve təşek camaşьrlarьn jetişmemezligi ve aşlarnьn ise 2-3 ajlьq ballardan başlab 6-7 jaşьna qadar ballarqa bir tys hazьrlanmasь ve bu sebebden pek coq babalarnьn isal xastalьqlarьna tutulmasь kibi qolajsьz hallarqa 1000-ge jaqьn işçisi olqan bir zavodnьn jaslasьnda hic bir tyrli jol berileçek hallardan degildir.

Alime

Çahiller bar, oqutqan joq

Aqmesçid. Bizim kəjimiz — Cuqurca, şeherge en jaqьn kəjlerden sajьlsada, medenijetçe biz kəj qadьnlarь pek keridemiz

Bizim aramьzda sijasij-jarьqlandьruv ve qadьn işleri namьnda hic bir iş japьlmaqanь kibi, hic olmaqanda „Oktabrnin XV-nçi jьl dənymine qadar aramьzda bir çahil qalmasьn“ degen lozungь bile jerine ketiramajьb, bygyn hala aramьzda ekserijet çahil olqan qadьnlarnьn çahilliklerini bitiryvde bile jerli teşkilatlardan hic birinin kerek olqan tedbirlerini kərmediklerini kəremiz.

Jalьnьz her sene kyzde aramьzda olqan çahillernin çedvelini japmaqle bizlerni aldata, çahilligimiz olqan raqamьndan bir sьzьq daha aşaqь enmejib oldьqь dereçesinde qala.

Bəjlelikle oça tapьlqançek qьş bitib, bahar işleri başlaj, sonradan daha başqalarь cьqqanson biz çahilligimizni unutamьz, lakin bizge onь xatьrlataçaq kibi adam tapьlmaqanьndan, bəjle kitse oktabr inqilabьnьn XVI-nçi jьlь degilde, bytyn əmyrimiz de əgrenalmamьz.

Azize Emir-Sale.

Redaktorь redaktotlьq hejeti
reqaktorlьq hejeti azalarь:
Bekirova R. Çaferova M.
Baqqal A.

Симферополь 1-я Гостипография. Упол. Крымиздато „А“ № 992. Заказ № 2644. Тираж 3000 экз.

Fijatь—40 kap.

31156

„QADЬNLЬQ
Sotsjalizm jolьnda"

ƵURNALЬ — OK VKP(b) ORGANЬ— „JANЬ DYNJA" NEŞRIJATЬ

„QADЬNLЬQ SOTSIALIZM JOLЬNDA!" Qьrьmda maxsus emekdar qadьnlьq edebijatь olaraq mejdanqa kelgen ilk bolşevik ƶurnalьdьr.
Her işçi-kolxozçь qadьn, her bir aktif qadьn onьn oqujьçьsь ve jazьçьsь olmalьdьr.

„QADЬNLЬQ SOTSIALIZM JOLЬNDA!" Işçi-kolxozçь qadьnlarnьn sijasij, umumij, texnikij bilgilerini artdьraçaq, onlarqa öz fikir ve anlarьnь artdьrmaqa jardьm eteçek jaqьn bir arqadaşdьr.

„QADЬNLЬQ SOTSIALIZM JOLЬNDA"

ƵURNALЬ AJDA BIR KERRE CЬQADЬR

ƵURNALQA ABUNE JAZЬLUV QAJET QOLAJ

Her pocta şu'besinde, her gazeta ve mektyв pocta darqatьçьlarь tarafьndan ƶurnalqa abune qabul olunur.

HER SELSOVET, KOLXOZ IDARESI, KOPERATIFLER ƵURNALNЬN DARQATЬLMASЬNA AMELIJ JARDЬM KӨSTERMEKNI BORÇ EDILMELILER.

ABUNE JAZЬLUV FIJATЬ:
Jьllьqь—4 r. 80 k. ▪ 6 ajlьqь—2 r. 40 k., ▪ 3 ajlьqь—1 r. 20 kap. ▪ nusxasь—40 kap.

Adres: Aqmesçid, pocta qutusь № 234. „QADЬNLЬQ SOTSIALIZM JOLЬNDA" ƶurnalь idaresi.